

הזדהו לעשרות ברווז

"כל מי שסדר אגל משמעתו יתקנה על ראש השנה אצלו"
במשלחת קבוץ חסידי ברוסקוב בארץ ישראל בירושלים

מהזדהו מעודפנת לקראת ראש השנה תשפ"א
עם חוספות והידושים שטרם נחשפו

תוכן העניינים

- 4 הקדמה וביאור מטרת הכרוז
- 5 דברי רבינו מוהר"ן על הקיבוץ בארץ ישראל.
מוהרנ"ת תלמידו הגדול של רביז"ל - העולה מדבריו שמא"י אין צריך ליסוע
לאומן.
- 6 גילה שמקומו האמיתי של רבינו ז"ל בירושלים עיה"ק.
- 7 הנהגתם ודבריהם של תלמידי רביז"ל ותלמידי מוהרנ"ת
- 8-9 רבי נחמן מטשעהרין זצ"ל - 'שם ראוי לעשות ראש השנה'
ביאור של מחזה הכיסא של רביז"ל.
- 9-11

דור רביעי

- 12-13 רבי אברהם בן רבי נחמן זצ"ל
דבריו המפורשים שמקומו של רביז"ל הוא א"י.
השראת נשמת הצדיק בכותל המערבי.
דעתו הנחרצת שנמסרה לתלמידיו בדבר הנסיעה מא"י לאומן.
- 14-15 רבי אברהם שטרנהארץ זצ"ל
- 16 רבי ישראל קארדונער זצ"ל
- 16-19 רבי שלמה וקסלר זצ"ל
אין רצון רביז"ל שישעו אליו מא"י לר"ה.
המקשר את עצמו אל הצדיק מא"י כאילו בא על קברו.
דברי התעוררות להתקבץ יחדיו בר"ה בירושלים עיה"ק.

אנ"ש בדורות האחרונים

- 20 ר' יהודה לייב צערטנער זצ"ל.
- 20 ר' מתתיהו הכהן זצ"ל.
- 20-21 ר' יצחק ברייטער הי"ד.
- 21 ר' אפרים קראקובסקי זצ"ל.
- 22-27 ר' יצחק מאיר קורמן זצ"ל
ליקוט מכרוזי ר' יצחק מאיר קורמן- פרסום ראשון!
- 28 ר' בן ציון חיים אפטר זצ"ל.
- 28 ר' אלחנן ספקטור זצ"ל.
- 29 ר' ישראל דוב אודסר זצ"ל
- 30-35 ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל
דעתו הנחרצת והמפורסמת
ההקלטות שהתגלו לאחר שלושים שנה
- 36-37 המורם מהנ"ל
- 38-39 ליקוט נפלא על חשיבות הקיבוץ בר"ה עם אנשי הצדיק דווקא
- 40-41 הקול קול יעקב. כרוז! (ליקו"מ ע"ט) קול קורא לכל אחינו בית ישראל

הַזְהִיר לַעֲשׂוֹת כְּרוֹז: "כָּל מִי שֶׁסָּר אֶל מִשְׁמַעְתִּי יִהְיֶה עַל רֹאשׁ הַשָּׁנָה אֶצְלִי"

הקדמה: מטרת קונטרס זה לקיים ציווי ואזהרת רבינו הק' מוהר"ן מברסלב **לעשות כרוז שכל מי שסר אל משמעתו ומקורב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש.** ובאנו כאן לפרסם ולבאר דעת רבנו מוהר"ן, היכן רצונו שיהיה הקיבוץ שלו בימי ראש השנה הק'. דברי רבינו ז"ל על מעלתו הגדולה של הקיבוץ שלו בראש השנה כבר מפורסמים וידועים לכל החפץ באמת, שכידוע אמר רבינו ז"ל בקול חזק מעומק הלב, **"מה אומר לכם אין דבר גדול מזה"** ואמר **"הראש השנה שלי עולה על הכל"** (חיי"מ-ת"ג) ואמר לאנשיו, **"אם לאכל אם שלא לאכל, אם לישן אם שלא לישן, אם להתפלל אם שלא להתפלל"** (רצונו לומר שלא להתפלל בכונה כראוי), אך ורק שתהיו **אצלי על ראש השנה יהיה איך שיהיה.** ואמר בלשון אשכנז בזה הלשון: **"יא עסין ניט עסין, יא שלאפין ניט שלאפין, יא דאווינען ניט דאווינען, אבי דו זאלסט ביי מיר זיין אויף ראש השנה"**

ובמילא פשוטה לכל המעלה הגדולה והחובה לכל הסר למשמעתו, להתקבץ אצלו בראש השנה, עם אנשיו ותלמידיו האמתיים.

על כן באנו פה בכרוז הזה רק להציג בפני החפץ לקיים רצון מוהר"ן ז"ל ולהגיע אליו **לר"ה** את דברי מוהר"ן הק' ותלמידיו בדבר מקומו של הקיבוץ היכן רצונו שניסע ונסתופף בצילו הק'. הכל ע"פ בירור מקיף בדעת מוהר"ן ותלמידיו ותלמידי-תלמידיו, עד הלכה למעשה בדעת גדולי אנ"ש אחרונים.

והרוצה לקיים רצון מוהר"ן הקדוש בשלימות יקבע מקומו בראש השנה בקיבוץ הק' של אנשיו ותלמידיו האמתים, דווקא במקומו האמיתי והנצחי בירושלים עיה"ק, או סמוך לציון הקדוש שבחולל.

[הבהרה חשובה: כל מגמתינו בכרוז זה היא לבאר מקום הקיבוץ של רביה"ק על 'ראש השנה שלו' שהוא העיקר והוא חיוב למי שסר למשמעתו וכמעט לא הבאנו בכרוז זה ממעלת ההשתטחות על ציונו הק' שבחולל וההליכה לכותל המערבי בשאר ימות השנה, לא מפני מיעוט חשיבותם אלא מפני שאין כאן מקומם.]

א. וכפי שמובא לקמן כך קיבלו זקני אנ"ש וכך פסק ראב"ן [רבי אברהם ברבי נחמן], שהיות ורבינו קבע מקומו בארץ ישראל, על יושבי ארה"ק לקיים את הקיבוץ של ר"ה ואת ההליכה על קברי צדיקים בער"ה, דווקא בארץ ישראל שהיא מקומו של רבינו 'כי רובו כבר הוא שם ומעוטא בתר רובא אזלא' כלשה"ק של רבינו. והיות שמובא לקמן בשם מוהר"ן שרבינו לאחר הסתלקותו מקומו במקום המקדש, הבינו חשובי וגדולי אנ"ש מדברי רביז"ל שהקיבוץ שרצה שיהיה לו בא"י בר"ה, עיקר מקומו בסמוך למקום אבן השתיה, דהיינו בירושלים. ובער"ה לבוא לכותל המערבי הוא כמו לבוא לציון הק' באומן. הכל כפי שמבואר לקמן בהרחבה.

ב. קיבלנו מנכד מעתיק השמועה הרלו"צ בנדר זצ"ל שאמר זקינו להדיא ששיחה זו נאמרה לגבי הקיבוץ הק' של ר"ה, וכן מובן בספרי רביז"ל שכל לשון 'קיבוץ' שייך ומקושר עם עניינו של ר"ה של הצדיק האמת. וכל המעין בקונטרס ההשמטות שם יראה שמובאת שם השמטה זו ביחד עם השמטות מענין ר"ה. ודי בזה לחפץ באמת.

ג. קיבלנו מחשובי תלמידי מעתיק השמועה רלו"צ ששיחה זו נאמרה לגבי הקיבוץ של רביז"ל בר"ה. כידוע, כששאל ר' מיכל'ה (נכד מוהר"ן) את ראב"ן על השיחה הנ"ל כשדיברו על ר"ה באומן, נענה הראב"ן ואמר שכן אמר רבנו, אך לא בניגון הזה כי רביז"ל לא הדגיש כל כך את המילים או אומן... (כמובא בשיש"ק שם). ולכאורה מובן ממעשה זה שהקדים רביז"ל אר"י לפני אומן כיוון שאר"י קודמת ואולי רמו רביז"ל 'אר"י' ליושבי אר"י 'או אומן' ליושבי חול' וכפי שסברו רבים מתלמידיו הק' כמובא לקמן.

רבנו הק' מזהר"ן נחל נבע מקור חכמה

על כן אמר רבנו:
**"אַרְצֵי יִשְׂרָאֵל
אֲבַעַר אוֹמְאֵן"**
כלומר א"י או אומן
(שש"ק חלק ג', תפ"ה התרגום
במקור) וכל זאת אמר
בחיים חיותיו.

ואמר במפורש:
**"רְצוֹנִי שִׁיחֶיהָ לִי
קְבוּץ שְׁלִי בְּאַרְצֵי
יִשְׂרָאֵל"**
(חיי"מ השמטות י"ג) היינו
שרצה שיהיה קיבוץ של
אנ"ש בא"י בראש השנה.

אמר:
**"הַמָּקוֹם שְׁלִי הוּא
רַק אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְמָה
שְׁאַנִּי נוֹסֵעַ אֲנִי נוֹסֵעַ רַק
לְאִי וּלְפִי שְׁעָה אֲנִי רוֹעָה
בְּבִרְסָלָב וְכִיּוֹצֵא..."**
(חיי"מ קנ"ו).

ולפני הסתלקותו רמז שוב על מקומו האמיתי
**"וְהוּא זְכוּרוֹנוֹ לְבִרְכָה דְּבַר הַרְבֵּה מֵעַנִּין
הַסְתַּלְקוּתוֹ... וּמֵעַנִּין קְבָרוֹ, שְׁהִיָּה
רְצוֹנוֹ לְסַע לְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל, אַךְ אֵינוֹ
יודֵעַ בְּכַחוֹ אִם יוּכַל לְהִגִּיעַ לְשָׁם"** (ימי
מוהרנ"ת כ"ו)

אכן כבר בחייו התבטא
**"כִּי רֹבּוֹ כְּבָר הוּא
שָׁם (בְּאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל)
וּמֵעוֹטָא בְּתַר רֹבָא
אַזְלָא"** (שבחי הר"ן ו')

וכפי המובא לקמן, הבינו תלמידינו הק' שלא ידע אם בכוחו להגיע לשם בחיים חיותו, אך מיד
לאחר הסתלקותו, הגיע רבינו לא"י.

- ד. שבלשונם השתמשו ב'אבער' במשמעות של 'אדער' כידוע.
- ה. ואפילו בחיים חיותו של רבנו הק', התעורר מוהרנ"ת מדברי רבינו ורצה לנסוע לא"י ולהשתקע שם בקביעות (עיין ימ"מ ח"ב) וכיצד עלה על דעתו להשתקע במקום שלא יוכל להגיע ממנו לר"ה? רק שידע שבארץ ישראל שורה נשמת רביז"ל והיא מקושרת ונכללת בקדושתה עם קדושת הצדיק באופן שעי"קדושתה אפשר להיות אצל רבינו ממש מבלי ליסוע אליו לחו"ל, אלא שלמעשה הבין כוונתו של רבנו באמת לאמיתו שעוד לא הגיע הזמן לכך, ולא יכל לפרד ממנו. כי בחיים חיותו עוד לא חזר רבנו לא"י בשלימות, אלא בבחי' 'רובו הוא שם'. רק מיד לאחר הסתלקותו חזר למקומו לנצח. כדלקמן בדברי מוהרנ"ת וראב"ן ור"י קארדונר.
- ו. קודם הנסיעה של רבנו לא"י היו מניעות עצומות מצד בני ביתו, ומסר נפשו כפשוטו על הנסיעה וז"ל: "כל זמן שהנשמה בקרבי- כל זמן שיהיה לי רוח חיים באפי אמסור את נפשי ואסע בכל כוחי לשם וה' הטוב בעיניו יעשה ואמר כלשונו: "ווארין די גרעסטי העלפט אין שוין דארט" וכי' היות והחצי הגדול כבר שם. ועוד אמר- כי רובו כבר הוא שם ומיעוטא בתר רובא אזלא" וע"ע בהקדמה לימ"מ ח"ב שכשהיה רבינו בלמבערג דיבר שם בשעת ש"ס מענין ארץ ישראל ומרוב געגועים וכיסופים כמעט נגוע ח"ו, וידוע שזמן זה נקרא רעוא דרעוין- הרצון שבו נסתלק משה (שהסתלק בזמן מנחה בשב"ק). שאף משרע"ה הסתלק מתוך כיסופים לא"י, ואף זכה להגיע לשם מיד. וכפי שכותב הראב"ן בביאוה"ל תחילת סי' קנ"ה. וע"ע שש"ק ח"ב סימן קפ"ד וימ"מ השמטה אות קצ"ב.
- ז. ומה שאמר רבינו 'רצוני להשאר ביניכם' ורצה שיעשו עסק מקברו לבוא להתפלל שם, מבואר לקמן בדברי ראב"ן כוונת רבנו, שכיוון שלא היה אז בנמצא מי שיגיע לא"י, לכן נטמן שם באומן בחו"ל כדי שגם לאנשי חו"ל יהיה שייכות עם קברו, אבל בוודאי מקומו העיקרי של רבנו הוא בא"י כמובא לקמן לשונו הק' של הראב"ן.

הַתְּקוּן וְהַתְּקוּהָ שְׁמוֹשֵׁי הַתְּקוּן כְּזֶה ... עַל יְדֵי בְּחִינַת יְהוֹשֻׁעַ שְׁעַל יְדֵי זֶה כּוֹבְשִׁין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְכוּ' כַּנֶּ"ל ...

מוהרנ"ת:

(התק"מ-התר"ה)

"עיקר תיקון כל העולמות וכל הנשמות בא"י כי שם עיקר התגלות אלוקותו יתברך..."

(ליקוטי הלכות תפלת ערבית ד' אות ל"ב)

**כִּי בְּרֵאשׁ הַשָּׁנָה
אָנוּ עוֹסְקִין
לַעֲשׂוֹת דְּרָךְ
כְּבוֹשָׁה לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל, כִּי אַז
עֵקֶר הַתְּגִלּוֹת
קִדְשַׁת אֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל**

כִּי קִדְשַׁת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִסְפִּיק לְכַלּוֹנוּ כִּי כָל אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל מְגֹדֵל וְעַד קָטָן יֵשׁ לוֹ אִיזָה חֶלֶק בְּאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם חַיִּינוּ שֵׁם קִדְשַׁתְנוּ שֵׁם בֵּיתְנוּ שֵׁם
אֶרְצֵנוּ שֵׁם אֲדָמְתֵנוּ שֵׁם חֶלְקֵנוּ שֵׁם גּוּרְלָנוּ וּבְחוּץ-
לְאֶרֶץ אֲנַחְנוּ גָרִים כְּאוֹרֵחַ נְטֵה לְלִין הַמְתַּגְּוֵלֵל
בְּחוּצוֹת וּבְשׂוּקִים וּבְרַחוּבוֹת...

וְהִנֵּה מֵאִזְ הַבְּנֵי שְׂרָצוֹנוּ בְּפִשְׁטוֹת שֶׁנִּבְּאוּ כְּלָנוּ
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, וּמִן אִזְ וְהִלָּאָה נִכְסוּף נִכְסַפְתִּי מְאֹד
מְאֹד לְהִיֵּת בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אֲךָ רַבּוּ הַמְּנִיעוֹת מְאֹד, כִּי
בְּחַיִּים חַיִּיתוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה לֹא יְכַלְתִּי לְנִסֵּעַ לְאֶרֶץ
יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּעַ דִּירְתִּי שֵׁם כִּי לֹא יְכַלְתִּי לְפָרֵד מִמֶּנּוּ
כְּלָל... וְסִמּוֹךְ אַחֵר הַסְּתַלְקוֹתוֹ עָלָה עַל דַּעְתִּי לְנִסֵּעַ
לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל עִם אִשְׁתִּי וְיוֹצְאִי- חֶלְצִי שִׁיחִיו לְקַבֵּעַ
דִּירְתִּי שֵׁם, וּכְבֵר חֲשַׁבְתִּי בְּדַעְתִּי וְרֵאִיתִי שֶׁבִקֵּל אוֹכַל
לַעֲשׂוֹת לִי מַעֲמַד פְּרִנְסָה וְכוּ'... אֲבָל רֵאִיתִי שֶׁאִינִי
רְשָׁאִי לְנִסֵּעַ לְאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּעַ דִּירְתִּי שֵׁם מִחַמַּת
כְּמָה עֲסָקִים שֶׁל זְכוֹת הַרְבִּים גְּדוֹל מְאֹד שֶׁאִנִּי צָרִיךְ

(לקוה"ל ברכת המזון ד')

לַעֲשׂוֹת כְּאֵן בְּחוּץ לְאֶרֶץ, דְּהִינּוּ בְּעִנְיַן תּוֹרַתוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ זְכוּרֵנוּ לְבִרְכָה שֶׁזְּכִיתִי לְכַתְּבָהּ
וְשֶׁאִנִּי צָרִיךְ לְכַתֵּב עוֹד מֵה שֶׁאִנִּי זֹכֵר עַדְיָן לְהַעֲתִיק וְלְהַדְפִּיס וְכוּ'... עַל כֵּן
רֵאִיתִי שֶׁאִי אֶפְשָׁר לִי לְנִסֵּעַ לְקַבֵּעַ דִּירְתִּי שֵׁם לְגַמְרִי וְלְנִסֵּעַ לְבִדִּי גַם כֵּן לֹא הָיָה לִי
פְּנֵאִי אִזְ, וְגַם מִחַמַּת רַבּוּי הַהוּצָאָה וְשֶׁאִרִי מְנִיעוֹת הֵן עַל כָּל אֶלֶה לֹא יְכַלְתִּי לְנִסֵּעַ.

(ימי מוהרנ"ת ח"ב)

והנה מכל הסיבות המונעות לא הזכיר כלל מוהרנ"ת ז"ל אף לא ברמז את החיוב הנורא להיות אצל רבינו ז"ל בראש השנה", ופשוט הוא שבזמן הסתלקות רבינו ז"ל לא היה אפשר לנסוע

ח. ואין לומר שעוד לא השיג אז רצון רבינו להתקבץ אצלו גם לאחר פטירתו כי כותב במפורש בימי מוהרנ"ת ח"א אות

מא"י לאומן על ר"ה ולחזור, שנסיעה כזו יכלה להמשך כמעט שנה שלמה^ט. ויובן העניין ע"פ דבריו במקום אחר בליקוטי הלכות - נזהר בחינת מה שהולכין על קברי צדיקים בערב ראש השנה. כי הסתלקות הצדיק הוא בתוך בחינת נעים העליון שהוא בחינת קדושת ארץ-ישאל (ל.הלכות א"ח ב.הפירות ה', ת.מנחה ו' עיי"ש) וכפי שאמר לתלמידו במפורש:

אמר מוהרנ"ת ז"ל שבפסירת אדמו"ר ז"ל בלילה האחרונה, חשב כל הלילה הפתוב
"ראשית בפורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך" (שמות כג, לד), כפי עמדתו אז בחדושי
בהלכות בשור בחלב הלכה ב', ואחר כך עלה בדעתו שמבאר בכתבי האר"י ז"ל שזה
סוד הסתלקות והתעלות גדולי הנשמות הוא אל בית ה' אלוקיך'. (שיש"ק ו, כג.
ביאור הליקוטים קנ"ה.א. בשם ר' נחמן מטולטשין ששמע ממוהרנ"ת)

דהיינו כפי שמובא לקמן בהרחבה - מקומו של רביז"ל מיד לאחר הסתלקותו הוא במקום בית ה' - וראה לקמן שהבינו הלכה למעשה אנ"ש בדורות האחרונים מדבריו אלה, שעל אנ"ש להתקבץ בר"ה דווקא במקום הקרוב לאבן השתיה - בעיה"ק ירושלים תובב"א. שם זוכים לכל תיקוני ר"ה של רביז"ל.

ס"ו מיד לאחר סיפור הסתלקותו של רביה"ק - נתקף אחר הסתלקותו התחלתי לחשב מחשבות מה לעשות עתה... גם נתחזקתי תקף שאנחנו צריכים להתקבץ יחד על ראש השנה באומין כמו בחיים חיותו והיו לי על-זה פמה ראיות מבארות מדבוריו הקדושים כי דרכו זכרונו לברכה היה נפלא ונורא מאד בפרט בענין צנאנו עלינו איך להתנהג אחר הסתלקותו כי סמוך להסתלקותו ממש לא שמענו ממנו כי-אם דבורים מועטים וקצת מהם נקשמו למעלה ולא צנה לנו אז שום הנהגה איך להתנהג אחר הסתלקותו אבל באמת אין שום דבר בעולם שלא סדר לנו קנה ולא צנה לנו כראוי כי באמת בכל הדבורים שדבר עמנו מקדם כל הנשים שזכינו לעמד לפניו, בכלם למד אותנו איך להתנהג תמיד כל ימי חיינו, בחייו ולאחר הסתלקותו. עכ"ל.ק. ואעפ"כ כותב שהיה רצונו באותו זמן ממש לקבוע מקומו בא"י ולא נחשב אצלו למניעה שלא יוכל להגיע משם לאומן לר"ה. וראה באריכות בקונטרס 'אוצר של יראת שמים' היאך הבינו זקני וחשובי אנ"ש זצ"ל, את הנהגת מוהרנ"ת זיע"א בענין נסיעתו לארץ ישראל, וכי למדו ממנו הלכה למעשה, כי אין חיוב ליסוע מארץ ישראל לקיבוץ בחו"ל. עיי"ש.

ט. מוהרנ"ת ז"ל הורה לבנו ר' יצחק, שיבוא להתגורר בא"י בהגיעו לגיל ששים. ואכן קיים ר' יצחק את הוראת אביו, נסע לא"י, ולא נסע יותר לאומן בימי ר"ה הק' אף שהדרך הייתה קלה יותר אז. גם ציווה ר' יצחק לבניו שיעלו לא"י ולא הזכיר דבר בענין נסיעה לאומן על ימי ר"ה הק' (מכתבי מהר"י מכתב ה' י"ב-י"ד עלים לתרופה עיי"ש). וראה לקמן שלמדו אנ"ש ממנו כמעשה רב' שאין רצון רבינו שיסעו אליו לר"ה מארה"ק. את הוראת מוהרנ"ת לחכות לגיל ששים בשל קשיי הפרנסה בארץ הקודש אז והעדר קיבוץ של אנ"ש שמה, הטעים ראב"ן והסביר, כי היות וגדול כ"כ ר"ה של רביז"ל ומצוינו הקדוש נמשך קדושת א"י, היה יכול לפי שעה לסמוך עצמו על קדושת הציון. (כוכבי אור, אנשי מוהר"ן)
י. וכידוע המעשה שהיה אצל רבי נחמן מהורדנקה, סבו של רבנו ז"ל, שנכסף מאד לא"י ורק לאחר הסתלקות הבעש"ט רבו עלה להשתקע בא"י. עיין המעשה בדיבורי אמונה (רל"י חלק א' עמ' כ"ו). והיינו מטעם זה שהצדיקים הגדולים מגיעים לא"י אחר הסתלקותם. וכן מובא בשם צדיקים (אבני נזר, הרמ"מ מקוצק ועוד), על כמה צדיקים גדולים כהמגיד הגדול ממעזריטש והאוהב ישראל מאפטא שגופם הטהור עבר לארץ ישראל לאחר פטירתם. וכפי שמובא במדרש אותיות דרבי עקיבא את ט' וכן הוא בכתובות קיא. וברש"י סנהדרין ז':
א"ה - ממעשה זה מסתלקין קושיות אנ"ש שבאומן על ר"ש וקסלר זצ"ל שלא יצא מימיו מא"י. שהם טענו שכפי ש"ארון במזיבוז" (עיין שארית ישראל מכתב ז') כך היום 'ארון באומן'. אך אדרבא ואדרבא נהפוך הוא, שדייקא אחר הסתלקות הבעש"ט (ה'תק"ט) כן נסע רבי נחמן מהורדנקה לא"י. ואע"פ שקדושת הציון הק' של הבעש"ט ג"כ בבחינת א"י, כדברי רבנו, אפילו הכי נסע רבי נחמן מהורדנקה לא"י אחרי הסתלקות הבעש"ט (ה'תקכ"א) והיינו שהשראת נשמת הצדיק שבאר"י גדולה מעלתה יותר מציונו הק' שבחו"ל. ועיין לקמן עמוד 16 בדברי הרש"י שפירש וביאר להדיא שאין רצון רביז"ל שיסעו לציונו בחו"ל מארץ ישראל.

עוד מתלמידי רבינו ז"ל:

ר' נפתלי:

(התק"מ-התר"כ)

מגדולי תלמידי רבנו (עד להבטחה לת.הכללי בציון הק) כסף מאד לא"י ולכן רצה מוהרנ"ת לסדר לו פספורט וידאג להחזקתו בא"י וברור היה שר' נפתלי לא יעזוב כלל את א"י שלא היה ביכולתו ואפשרותו של ר' נפתלי לסדר לעצמו דרכון ואישורי יציאה וכניסה לחו"ל וכיצד חשב לנסוע כשא"א לחזור לאומן לר"ה? (אמונת אומן-מכתב ח').

ר' שמעון:

תלמידו הראשון של רבנו אשר הבטיח לו רבינו שישמשו גם בעוה"ב. לאחר הסתלקותו של רבנו עלה לדור בא"י ולא עזב את ארץ הקודש. פעם אחת בלבד נסע לאומן מא"י, אך רק על מנת לשדך את בנו ולאחר מכן חזר לא"י לקראת חודש מנחם-אב עוד לפני ר"ה. ואף מוהרנ"ת ור' נפתלי רצו אז להצטרף עמו לנסיעה לא"י אע"פ שהיה ברור לחלוטין שלא יוכלו לחזור לאומן על ר"ה! (עיין ימ"מ ח"ב י"ג-י"ד)^א

יא. ועובדה זו דורשת ביאור עוד יותר משאר העובדות, א. לא די שלא יצא מא"י לאומן שהוא מובן יותר, אלא אף שכבר היה באומן נסע לארץ ישראל ולא התעכב שם לר"ה ולא אמר שב ואל תעשה עדיף. ב. בשלמא ר' שמעון שגר בא"י ושב לביתו, כבר ראינו שכן משמע ממוהרנ"ת ותלמידיו ומובא לקמן בפירוש ממעתיקי השמועה זקני אנ"ש שרבינו לא דיבר על יושבי ארה"ק, אך כיצד תתבאר סברתם של מוהרנ"ת ור' נפתלי לעזוב את הקיבוץ בר"ה באומן ולנסוע לא"י. אתמהה?? אלא ודאי שר"ה עיקרו בא"י ושם עיקר התיקונים של רבנו בימי ר"ה הק'! (וע"ע בימ"מ ח"ב קס"ב, ואמנם עכ"פ אין חיוב כדמשמע שם דייקא וד"ל.) וראה בקונטרס אוצר של יראת שמים, כי זקני וחשובי אנ"ש זצ"ל למדו מהנהגתו של רבי שמעון זיע"א כי מארץ ישראל אין חיוב ליסוע לראש השנה לחו"ל, כי בארץ ישראל זורח אור רבינו ז"ל. עיי"ש

תלמידי מוהרנ"ת:

(התק"נ - התר"ג)

ר' מאיר טפליקר זר' נחמן מהייסן:

יחד עם עוד תלמידי מוהרנ"ת עלו להתגורר בארץ ישראל לאחר הסתלקות מוהרנ"ת ולא נסעו לימי ראש השנה לאומן אע"פ שהייתה אז הדרך קלה ונוחה יותר מבעבר כידוע.

ר' נחמן מטולטשיין:

'משותקים ומתגעגעים להתאבק בעפר אדמת קודש ארץ הקודש' (מכתבי מוהרנ"ט)

חיזק את אנ"ש יושבי א"י ואף זירז את שאר אנ"ש שיעלו לא"י ולא דרש מהם ואף לא גילה דעתו במכתביו אליהם, שיסעו לקיבוץ באומן כלל. ואכן בפועל אנ"ש לא נהגו כלל ליסע מא"י לאומן! על אף שהדרך הלכה ונהיתה קלה יותר. (ראה מכתבי מוהרנ"ט מכתב ה') וראה לקמן דעת בנו הק' תלמידו המובהק ר' אברהם זצ"ל.

ר' נחמן מטשהעריין:

"וישם יכולים לעשות ראש השנה" (זמרת הארץ א' תניינא)

ביקר בא"י וכל ימיו נכסף לבוא ולגור שוב בא"י, וכותב שיש חיוב גדול על כל אחד מישראל להשתקע ולגור שם בקביעות. אף בצוואתו כותב - שיזכה לבוא לגור שוב בא"י ולקבוע דירתו שם עם כל בני ביתו וכן מצווה לבניו ולא הזכיר כלל מענין נסיעה לאומן מאה"ק. (זמרת הארץ

וצוואת הרב אות י"ב)

ופנימיות עניינו של ראש השנה בירושלים כותב:

יב. ר' נחמן חזן, (התקע"ד - התרמ"ד) תלמידו המובהק של מוהרנ"ת הוא אֲשֶׁר אָמַר עֲלֵיו מוהרנ"ת ז"ל: אֲנִי מְכִין אֶת הַכָּל עִם הָעֵט, וְאַחֵר - כֵּן יִהְיֶה יְקָלָת גַּם לְרַבֵּי נַחְמוֹן מִטְּאֵלְטְשֵׁין לְהַנְהִיג הַמּוֹן אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנו, אֲשֶׁר כָּנָה אוֹתָם אִז בְּשֵׁם הַגְּלָגֶל. כִּי אֶף-עַל-פִּי שְׁמֻחַמַת שְׁהִיָּה יְתוֹם בְּלֹא אָב וְאֵם לֹא עָלָה כָּל-כֵּן בְּמַעְלַת הַלְמוּד, אֲבָל גַּם הוּא קָרָא וְשָׁנָה הַרְבֵּה, מִחֻמַּת שְׁהֶעָקַר הוּא הַשְּׂמוּשׁ וְהַשְּׂקִידָה תְּמִיד עַל דַּלְתֵי הַרֵב. וְלֹא נִמְצָא כָּלל אֲנָשֵׁי מוהרנ"ת זָכְרוֹנוֹ-לְבָרְכָה שׁוֹקֵד עַל דַּלְתוֹתָיו כְּמוֹהוּ בְּעַרְךָ אֲרָבְעָה עֶשֶׂר שָׁנִים... וְכִפִּי רוֹמְמוֹת מוהרנ"ת ז"ל, אֲשֶׁר זָכָה בְּכַח רַבְּנֵי לְפָנָי מִשֶּׁה בְּעַצְמוֹ, הָלוֹא דָּבָר הוּא מִה שְׁהַזְכִּירָתִי לְעִיל שֶׁבְּכָל אֲנָשֵׁי מוהרנ"ת זָכְרוֹנוֹ-לְבָרְכָה כִּי לֹא נִמְצָא מִשְׁרַת וּמִשְׁמֹשׁ וְדְבוּק לְמוהרנ"ת ז"ל כְּמוֹהוּ, וּמְקַבֵּל מֵאֵתוֹ כָּל הַדְּבוּרִים מִפֶּה לְפִה, הַמְּכַרְחִים לְדְבוּרִים בְּכַתְּבָם... שְׁאִינוּ דוֹמָה הַרוֹאֶה אוֹתָם בְּסִפְרוֹ לְשׁוֹמֵעַ אוֹתָם מִפִּי הַקְּדוֹשׁ כְּמוֹכָא גַּם מִזֶּה בְּדְבָרֵי רַבְּנֵי זָכְרוֹנוֹ-לְבָרְכָה. (שיש"ק א, תנב) [וע"ע כוכבי אור שיחות וסיפורים אות מ"ו].

יג. רבי נחמן גולדשטיין (תקפ"ה - תרנ"ד) נכדו של רבי אהרון מברסלב תלמיד רבינו. מגדולי אנ"ש, שימש הרבה מתלמידי רבינו ז"ל. נקרא אפי' בפי המתנגדים 'שר התורה', בהוראת ר' נפתלי הסיים לכהן ברבנות העיר טשעהרין וזאת בהיותו כבן עשרים בלבד. "הגאון הצדיק החסיד המפורסם החריף ובקי בכל מקצועות התורה בנגלה ובנסתר כקש"ת מוהר"ר נחמן בהרב ר' צבי ארי' זצ"ל אב"ד דק"ק טשעהרין בעהמ"ח ספר פרפראות לחכמה וספר יקרא דשבתא וספר זמרת הארץ וספר נחת השלחן ובעל המלקט ספר לשון חסידים ודרך חסידים ולקוטי עצות מהדר"ב ולקוטי עצות חדש וספר תפלות ותחנונים ועוד כמה וכמה ספרים אשר בכתובים שלא ראם עין הדפוס" (מתוך שער 'ירח האיתנים'). ואמר מוהרנ"ת שרבנו קירב לר' אהרון בשבילו, וידוע החלום שרבי נתן ביקש ממנו לעזור לו בהפצת אורו של רבנו.

"וזו הוא המעשה שסיפר רבינו ז"ל סוף קיץ תקס"ח קודם ראש השנה תקס"ט הנ"ל, - ובאותו העת הביא לו השוחט דקהילת טעפליק כסא נפלאה (צבוע בצבע אש), וסמוך לזה סיפר שראה במראה או בחלום **שהביאו לו כסא והיה אש סביבה**, והלכו כל העולם אנשים ונשים וטף לראותה, וכשחזרו משם אזי תיכף נתקשרו זה עם זה ונעשו שידוכים ביניהם, וגם כל מנהיגי הדור כולם הלכו לראותה ושאלתי כמה היא רחוקה ומפני מה תיכף נעשו שידוכים, והלכתי והקפתי סביבם לילך שם ושמעתי שהולך ובא ראש השנה, והייתי מסופק אם לחזור אם להתעכב שם (והיה נבוך בדעתו בזה). ואמר בלבו איך אשאר בכאן על ראש השנה, ואמרתי בדעתי לפי הגוף חלש שיש לי למה לי לחזור, והייתי שם **ובאתי להכסא וראיתי שם ראש השנה ראש השנה ממש...**

אמר המחבר - כבר מבואר לעיל שהדברים סתומים ונעלמים מאד... אף על פי כן אמרתי לרשום איזה הערות קטנות בענין זה כפי הנראה לעניות דעתי הגם כי דברים פשוטים המה. **הכסא שהיה האש סביבה, הוא בחינת הכסא העליון** שעליה נאמר בדניאל ז' חזי הוית עד דא כרסון רמיו ועתיק יומין יתיב (ופרש"י כסאות הוטלו ונתקנו לישב במשפט וכו' ועתיק יומין יתיב הקדוש ברוך הוא יושב למשפט וכו') כרסיה שביבין די נור גללוהי נור דליק וכו' דינא יתיב וספרין פתיחין וזה שסיפר **שהלך והקיף סביבם לילך שם אל הכסא ושמע שהולך ובא ראש השנה** שהוא יום המשפט וכתב (תהלים ט) כונן למשפט כסאו וכמוהו רבים. וכשבא לשם ראה ראש השנה ראש השנה ממש, יום כפור יום כפור ממש, סוכות סוכות ממש (כי כל הימים הללו הקדוש ברוך הוא יושב על כסא המשפט עד גמר הדין בהושענא רבא כידוע), ושמע שהיו צועקין חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי, מה לכם לדון את העולם, ראש השנה בעצמו ישפוט... וברחו כולם עם כל מנהיגי הדור כולם ברחו (כי אפילו המנהיגי הדור, לא מיבעיא המפורסמים של שקר שפרסומם הוא רק על ידי עזותם ואינם כלל בבחינת שרשי נשמות ישראל שהם בחינת הכסא הכבוד **אלא אפילו מנהיגי הדור אמתיים** שהם באמת בחינת שרשי נשמות ישראל וכל נשמות ישראל נחלקים תחתם, אף על פי כן עדיין **לאו כל אחד מהם זוכה לבחינת כל התיקונים המבוארים בפנים בשלימות, עד שיהיה בבחינת (איוב כ"ו) מאחז פני כסא לאחוז בבחינת כסא הכבוד שרשי נשמות ישראל, עד שיהיה בבחינת מקומו של עולם, עד שעל ידי זה יוכל לעשות ראש השנה כמבואר בפנים...**) וראה שם שחקוק על הכסא כל צורות של כל ברואי עולם, וכל אחד היה חקוק עם בת זוגו אצלו, ובשביל זה נעשין תיכף שידוכים וכו' כנ"ל (כי כסא זו היא בחינת כסא הכבוד שרשי נשמות ישראל, ושם כל הנשמות כל אחת עם בת זוגו כמובן בדבריו ז"ל בליקוטי א' סי' רס"ה ועיין זוהר לך לך פה): **כ'רסיה ש'ביבין ד'י נ'ור ראשי תיבות שדכ"ן** כי על ידי הכסא נעשין שידוכים (היינו כנ"ל) גם כרסיה ראשי תיבות ראש השנה יום כפור וכו' (היינו גם כן כנ"ל)... ושאל מה יהיה פרנסתו, ואמר לו שיהיה שדכן... והאש הקיף סביבו - **כי הכסא הוא בחינת אש כנ"ל** ותיקוני הכסא היינו לזכות לזה לבחינת מאחז פני כסא **שהוא על ידי בנין ירושלים, שהיא בחינת אש** בחינת (בתפילת נחם) **ובאש אתה עתיד לבנותה** כאמור (זכריה ב) **ואני אהיה לה חומת אש סביב** גם **ירושלים הוא בחינת הכסא** כמו שכתוב (ירמיה ג) **בעת ההיא**

יקראו לירושלים כסא ה', וכמובא במאמר היכל הקודש בליקוטי א' סי' נ"ט"ד
... **ועל ידי זה יכול לעשות ראש השנה** שהוא יום המשפט, זה בחינת אש כמו
שכתוב (ישעיה ס"ו) כי באש ה' נשפט וכמובן בסימן נ"ט. (פרפראות לחכמה תורה א' תניינא
תקעו ממשלה)

והיינו שבאותו מעשה בו רמז רביז"ל לר"ה שלו שזכה בו על ידי 'מאחז פני כסא' שורש
נפשות ישראל, רמז גם על מקומו האמיתי, עיה"ק ירושלים כסא ה' שהוא המקום שע"י יכול
לעשות ראש השנה. וכפי שמבאר במקום אחר:

**"ושם יכולים לקשר את עצמו עם כלל שרשי נפשות ישראל כי היא בחינת תל
תלפיות שהכל פונים לשם כמאמרם ז"ל. והיא בחינת אם כל חי כל ישראל
נקראים בנות ציון בנות ירושלים. והיא בחי' כסא הכבוד כמו שכתוב בעת
ההוא יקראו לירושלים כסא ד'. ונאמר ולכבוד אהי' בתוכה ונאמר מכוון לשבתך
פעלת ד' שהבית המקדש מכוון נגד כסא הכבוד שלמעלה. ושם בחינת מקומו
של עולם בחינת האבן שתי' שממנו הושתת הכל. ושם יכולים לעשות ראש
השנה בחינת לביתך נאווה קודש (בחי' הבית המקדש ד' לאורך ימים בחי') ראש השנה שהוא
כיומא אריכתא כמבואר בפנים... ומחמת שכל הבחינת הנ"ל כלולים בשופר כמבואר
בפנים. ע"כ הי' כיבוש יריחו שהוא כיבוש ראשון של ארץ ישראל על ידי תקיעת
שופר". (זמרת הארץ, סימן א' תקעו ממשלה)**

יד. ועיין לקמן בדברי נכדו ותלמידו ר"א שטרנהארץ שמוסיף על דבריו ומרמז בהם שאכן המקום המסוגל ביותר
להיות בו בר"ה הוא בירושלים עיה"ק הנקראת כסא ה' והיא הציון של הצדיק הק'

הַדָּרֵךְ רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הַנֶּהְרָה

רבי אברהם בן רבי נחמן טו טז:

עיקרו של רבנו הק' נמצא בארץ הקודש וזהו מקומו האמיתי והנצחי.

הרבה מאוד לחזק ולרזז כל ימיו את אנ"ש שיעלו להתגורר בא"י. כותב שהיום הניסיון הגדול הוא שלא לחלוק על הנסיעה לא"י. ממייסדי הקיבוץ של ר"ה בירושלים. הורה לתלמידיו בארץ ובחו"ל בפירוש שאין חיוב לנסוע לר"ה לאומן מא"י, ושעל ראש השנה יתקבצו בירושלים. זאת על אף שהיה ניתן להגיע לאומן בכמה ימים בודדים ואף הוא עצמו היה נוסע כל שנה לשם לחזק את הרבים בתורת רביז"ל ולעודדם לנסוע ולהשתקע לא"י בהטעימו שהרוצה בדווקא

(עיין שיש"ק ח"ג תקפ"ה טו)

ליסע בר"ה לאומן מא"י, הרי הדרך קלה היום מתמיד. וכתב:

"כמו שאין ביכולת לקבל מהאדמו"ר זולת באמצעות מוהרנ"ת כי בו לבד נשפע מנשמת ודעת רבנו ז"ל להיות ביכולת לקבל מאיתו, כן בענין ארץ ישראל כי בה לבד נשפע וניתן מאור ודעת האדמו"ר ז"ל להיות ביכולת לקבל מאיתו..."

(השמטות לביאור הליקוטים. נדפס בסופו)

מדבריו לא' מאנ"ש שלא עלה לא"י מחמת רצונו להשאר קרוב לציון רביז"ל באומן: על אודות הנסיעה לארץ ישראל שדברנו בהיותי אצלו, אין ביכולתי ועניות דעתי לברר ולקבוע גם ההלכה כמותו, כי מה נעשה בבוא הגאולה הכלליות לנסוע לארץ ישראל, האם נחשב על ידי זה חס ושלום לנפרדים ונרחקים מאדמו"ר ז"ל, על אשר אמר אני רוצה להשאר ביניכם וכו'?!-הס מלהזכיר ולאמר דבר כזה שאין לו שחר!!! כי הלא נודע שדיברה התורה כלשון בני אדם, וכן גם המה דבריו הקדושים האלה. כי כל זה דיבר ואמר, מחמת שמעוץ הסכנה שנסתכנו אז מאד רובם ככולם של הנוסעים לארץ ישראל, ידע ברור כיום, שלא יתעורר גם אחד מעיר לנסוע לשם על קברו הקדוש... שאם היה נוסע לארץ ישראל להסתלק שם, שבוודאי לא היו נמצאים רק יחידים מיחידים מגדולי אנשיו שהיו נוסעים לשם, וברבות הזמן היה נשכח הדבר לגמרי. אבל בנידון דידן, ובאלה הימים, שכבר זכינו לשמוע קול הקורא במדבר, פנו דרך ה', כל גיא ינשא, וכל הר וגבעה ישפלו וכו', ובמים עזים נתן לנו השם יתברך את הדרך ונתיבה בנפלאות שלא היו מעולם, וכל מחיר הנסיעה לבעל הספינה ברצוא ושוב הוא בכ"ה רובל כסף, והדרך כבש ותמידי, עד שיש ביכולתו לנסוע ולבוא ברצוא ושוב גם משם לאומאן לימי ראש השנה הקדושים.

טו. "הַנְּפִיר וְנִמְצָא רַבִּי אֲבָרְהָם (חזון-ראב"ו) בְּפֶסוּק 'וְדוֹר רְבִיעִי יָשׁוּבוּ הֵנָּה', לְעֵנֵינוּ רַבְנֵנוּ, בְּהִתְפַּנְּנוּ לְהַדְגִישׁ שְׁדוֹר הַרְבִּיעִי מִרַבְּנוּ כְּבָר יִשְׁבּוּ וְיִדְוּוּ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל".

טז. רבי אברהם חזון זצ"ל - ראב"ן (התר"ט - התרע"ט), איש אלוקי, גדול בנגלה ובנסתר ואין כאן המקום להאריך בשבחו כי רב. מגדולי מנהיגי אנ"ש, בנו ותלמידו המובהק של ר' נחמן מטולטשין תלמידו הגדול והמובהק של מוהרנ"ת. ואמרו עליו זקני אנ"ש שכשם שא"א לקבל מרביז"ל מבלי דעת וספרי מוהרנ"ת, כך בדורינו א"א לקבל מרביז"ל כי אם ע"י ראב"ן.

ואיך נכנה ונקרא בשם פירוד והרחקה מאדמו"ר הקדוש ז"ל, להיושב בארץ עיר אלקינו?! ובתכלית ההיפך נכנה ונקרא בשם קירוב ודביקות לאדמו"ר ז"ל, להיושב בארץ העממים?!... ונזכרתי מכל זה במאמר מורג"ת ז"ל, שבפטירת אדמו"ר ז"ל בלילה האחרונה, חשב כל הלילה, הכתוב ראשית ביכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך וכו' ושאחר כך עלה בדעתו שמבואר בכתבי האריז"ל שזה סוד הסתלקות והתעלות גדולי הנשמות וכו'.... **כי מה נורא המקום הזה, אין זה כי אם בית ה' ומשיחו בן דוד, שעליו יסובב הכתוב כי בית יעשה לך ה', שמזה מבואר שגם אדמו"ר ז"ל בעצמו הוא בעיקר בית אלהותו וחכמתו יתברך.** כי כל מה אשר תהיה ציון למשכן כבוד הבורא יתברך, וזאת שכינתו ומנוחתו וכסא כבודו על הכל, הוא רק בסיבת רצונו ותאותו כביכול להיות שכינתו בנשמות ישראל שלמטה, הגדלים מעדן בית אלקינו, והעיקר בהמובחר והראש לכולם, שהוא ראש הבית כמבואר כל זה מצירופי דברי אדמו"ר ז"ל. ולאשר גם הצדיק בעצמו מוכרח לחפש ולמצוא בכל עת חלקי רוחו ונשמתו, הוכרח גם אדמו"ר ז"ל בעצמו למסור את נפשו לנסוע ולבוא ולקבוע שם מקומו לנצח, וכל אשר יצא משם לא היתה זולת על דעת לחזור ולבא לשם עם כל נפשות ישראל המוכרחים לכל זה, ולא להשתקע בחוץ לארץ בתמידות, כמבואר מדבריו הקדושים [ליקוטי הלכות, הלכות נטילת ידיים לסעודה הלכה ד' אות ו' ובהלכות דברים הנוהגים בסעודה הלכה ד' אות ו'] ובחיי מהר"ן בסיפור נסיעתו לנאוורייטש, שלפי שעה לבד הוא רועה בברסלב ושאר מקומות, אבל מקומו האמיתי והנצחי הוא בארצו ועירו לבד וכו' וכו'. וכן נשמע מפי מורג"ת ז"ל, שגם כל פטירתו לא היתה זולת בסיבת הדחיה מפני השעה וכו' וכו'. קדש' קדשים' תהיה' סופי תיבת מ'ש'ה', כי נשמת משה משיח נמצא בארץ ישראל ובחוץ לארץ, ועיקר מקומו, במקום הקודש. ובארץ ישראל אותיות ר"ב', ובחוץ לארץ ר"ב', אבל העיקר, הוא לבא מאותיות ריב לאותיות רבי:

ועוד אמר - בא"י נמצא הכותל המערבי ושם שורה השכינה והצדיקים אנפי שכינתא כמובא בזוה"ק וא"כ רבנו הקדוש נמצא שם. (שש"ק חלק ג' אות תפ"ח, חכמה ותבונה ג. ומקורו בזוה"ק כמובא בסוף הקונטרס) וכן מובא שהראב"ן אמר שכאשר בא לכותל הוא מדבר לרבינו ז"ל כמו אצל הציון הק' שבאומן! ('שיחות מהרלו"צ' אות ל"ב)

המובן מדבריו שעיקר מקומו של רבנו בא"י במקום קודש הקדשים ובכותל המערבי. וע"כ גילה לתלמידיו שאין חיוב ליסע מא"י, מקומו של רביז"ל, לחו"ל לאומאן לר"ה. וראה לקמן שכן העיד להדיא תלמידו רלו"צ במפורש בשמו. ע"כ נהגו כל אנ"ש בא"י בדורות הקודמים, שלא ליסע לחו"ל בראש השנה אלא להתקבץ אצל רבנו ז"ל במקומו האמיתי בירושלים. ובשנתו האחרונה ה'תרע"ח העיד לפני גדולי תלמידיו ר' לוי יצחק בנדר ור' אליהו רוז"ן שאם יזכה לחזור לא"י ינדור נדר על דעת רבים שאין לו הפרה, (טור שו"ע יורה דעה סימן רכ"ח - כ"א) שלא יצא יותר מא"י לאומן לימי ר"ה (שש"ק ח"ג תקצ"ג) ואכן, תלמידי הראב"ן כר' שמואל אנשין, ר' יעקב פילמר ועוד עלו להתגורר בא"י ומאז לא נסעו עוד לאומן לר"ה.

רבי אברהם שטרנהארץ:

"האור של חידושי אדמו"ר הק' יאיר לנו השי"ת בציון וירושלים"

בקונטרס בו הוא מסביר את שיטתו להתקבץ במירון כותב:

"הגם שיש מאנ"ש שחוששין לצאת מירושלים עיה"ק בראש השנה, יש לנו כו"כ תורות כמו התורה 'תקעו ממשלה בליקו"ת סי' א', ששם מדבר מבנין ירושלים ע"י מלוה הגדול, כי לעת עתה ירושלים בחורבנה, ואנחנו צריכין לעסוק בבנינה ע"י הר"ה. וכן ב' היכל הקדש ליקו"א סי' נט', שהצדיק בונה היכל הק' מובא שם **בעת ההיא יקראו לירושלים כסא ד', וזהו הציון של הצדיק הק' בבחי' וכסא כבוד ינחילם**", ובהתורה 'חדי ר"ש סי' ס' מובא שם **שהצדיק הוא ק"ק אבן שתיה**, וכפי שמובא שם מאבני יעקב אבן **ואבן מרמז על ציון הק' של הצדיק...** ע"כ מובן היטב שצריכין לעת עתה לנסוע למירון." (קונטרס אמרות טהורות הנדפס בסוף הספר ירח

האיתנים)

ומבאר יותר שם בסוף הקונטרס:

ר' אברהם שטרנהארץ

"מובן מהתורה ס"ז בח"ב שקדושת הביהמ"ק תלוי בהצדיק המאיר לשם, וצריכים להתאבל על הסתלקותו כפליים. וע"ז מובא בספר זמרת הארץ מזקני הרב מטשעהרין ז"ל שעכשיו אחר החורבן ביהמ"ק ובפרט ע"י סילוקן של צדיקים נפגם ונתעלם כל קדושת אר"י וירושלים, הגם שהם בחי' צדיק ואפי' כותל המערבי שזה בחי' אבן שתיה, אך בחורבנו נפגם ונתעלם כל קדושתם שעיקרם מראשית השנה, בחי' עיני ה' בה מראשית השנה, עיני דייקא שהם הצדיקים. וכשנוסעים להצדיק רשב"י על ראש השנה שזה ראשית... עי"ז יאיר השי"ת עינינו בכפלים בבנין ירושלים ובהתגלות

הצדיק האמת." (אמרות טהורות, מילואים)

וכדברים אלו ממש כותב בהקדמה לספרו רינת ציון המדבר מקדושת ירושלים:

"הנה כפי ראותי בהשקפתי מקדושת ארצינו הק' ובפרט מקדושת ירושלים

יז. רבי אברהם כוכב לב (שטרנהארץ) זצ"ל (-תשט"ו) נכדו של מוהרנ"ת ונכדו תלמידו וממשיך דרכו של ר"נ מטשעהרין. ממנהיגי אנ"ש, מראשי הקיבוץ באומן ולאחר מכן בקיבוץ במירון.

יח. ועיין לעיל בדברי סביו הק' ר"נ מטשעהרין שהכסא של אש שראה רביה"ק ששם ראוי לעשות ראש השנה מרמז על ירושלים עיה"ק והבין ר"א מדברי סביו שהכוונה בכך שאכן ירושלים היא המקום המסוגל לראש השנה. אלא שבעת ההיא שאורו של הצדיק היה בהסתר נורא ועצום במילא גם אורה של ירושלים התעלם ונגנז וכמבואר למעלה בהמשך דבריו הק'. (וכידוע שבאותם השנים הייתה ירושלים סגורה ומסוגרת ולא היה ניתן לגשת לכותל המערבי ולשאר המקומות הקדושים בירושלים) ע"כ סבר שיש ליסוע לפי שעה למירון ששם על קבר הצדיק בנקל יותר להתקשר משם לרבינו הק'.

ת"ו ב"ב שנתקשרה בקשר אמיץ וחזק עם קדושת אדמו"ר נמ"ח זי"ע. הן בהעלמותם והסתרתם, והן כחודה של מחט באתגליותם זה כזה באופן אחד. וכפי שמובן שמעט מן האור שזה כחודה של מחט הנ"ל דוחה הרבה מן החושך מהסתרתם הנ"ל. לזאת אף אני אפתח פרי עטי במעשי אצבעותי כחודה של מחט, בהמעט מן האור המתנוצץ ברוחי מן קדושת ירושלים עיה"ק תו"ב לקשר ולגלות את גודל עוצם זריחת קדושת החיות והחכמה הקדושה של אדמו"ר נמ"ח זי"ע, הן בתורותיו הקדושים והן משיחותיו הק' שסביבות התורות הק', **כולם כאחד המה משולבים ומיוסדים באדני פז, שעל ידם יכולים לדעת בארץ הקדושה, דרך הק' ואמת בכל מדה ומדה הק', לילך בהם ולאחוז בחבל הק' משני הקצוות משני הקדושות הנ"ל...** (מתוך הקדמה לספר רינת ציון - פירוש רא"ש לליקו"מ)

והיינו שגם הרה"צ הנ"ל, כותב במפורש **שירושלים שנקראת ציון רביז"ל** (שנקראת 'כסא ה" - 'הציון של הצדיק הק') **היא בבחי' "עיני ה' בה** (הוא הצדיק הק') **מראשית השנה"** (ימי ראש השנה הק').

אלא שהקיבוץ במירון בר"ה של אלו שחלקו על אותם גדולי אנ"ש שהתקבצו בירושלים, היה רק לפי שעה. וכפי המבואר בדבריו הק' - כל עוד הצדיק האמת נסתר ונעלם כך גם 'קדושת ירושלים' נעלמת, 'שנתקשרה בקשר אמיץ וחזק עם קדושת אדמו"ר נמ"ח זי"ע'. ואזי 'צריכין לעת עתה' דייקא 'לנסוע למירון'. שם ניתן בזכות רשב"י לגלות אור הצדיק גם בזמן הסתרתו. אך בוודאי בהגלות ניצוץ 'כחודו של מחט' מאורו של הצדיק ע"י פתיחת שערי ציונו הק' באומן שבחו"ל לאלפים ורבבות ובפרסום שמו וספריו הק' בכל העולם כולו, אזי כפי דברי הרא"ש עצמו לעיל, נתגלה אף 'כחודו של מחט' מאורה של עיה"ק ירושלים ונפתחו שערי ציונו הק' שבא"י 'ירושלים כסא ה' ציון הצדיק הק' ו'אתגליותם זה כזה באופן אחד'

ומסיים שם - "וזהו הכוונה של הבקשה 'אור חדש על ציון תאיר' וכו', כי זה האור של חידושי אדמו"ר הק' יאיר לנו השי"ת בציון וירושלים, שנזכה כולנו להרגיש ולקיים, ומסיימים 'יוצר המאורות', מיעוט רבים שנים, של ארצינו הק' ושל אדמו"ר זי"ע. (הקדמה לרינת ציון)

רבי ישראל קראדונער^ט:

מתוך מכתב^ב ששלח מארץ ישראל קודם ר"ה תר"ע לאנ"ש שבלובלין בו מבאר מדוע אינו נוסע לקיבוץ באומן בר"ה וז"ל:

"אך צריכים לידע אין להשוות ישיבת א"י לישיבת חו"ל כי תדעו שהאור הק' של רביה"ק זורח בכאן ג"כ ויש בזה **סתרי נסתרות אין שנשמת הצדיק באה תיכף אחר הסתלקותו לא"י** כמבואר בכמה מקומות ממדרשי חז"ל ומדברי רביה"ק נראה ג"כ איזה רמזים מזה... (וכדברי מוהרנ"ת והראב"ן המובאת לעיל שלאחר הסתלקותו הגיע רבנו לא"י)

...ואם אמנם ששים (בציון רבינו באומן) ההתגלות של רביה"ק ביותר כי שם באתגליא וכאן באתכסיא אבל גם לזה צריכים... אבל ח"ו ללמוד ממני היתר ליושבי חו"ל לבלי לנסוע לאומן מחמת איזה מניעה אפילו המניעה היא גדולה מאוד.

וכותב שם במפורש לאנ"ש, שיבואו לגור בא"י ועל ראש השנה יתקבצו בא"י, **כי יושבי חוץ לארץ צריכים לעשות הכל כדי ליסע לאומאן, אך יושבי ארץ הקודש נמצאים במקומו של רבה"ק.** (וכותב שיתאספו בציון הרשב"י, ובצפת. אך לפני פטירתו הורה לתלמידו המובהק שהקיבוץ במירון היה רק לפי שעה ומאז פטירת רבו השתתף הלה בקיבוץ בירושלים ולא נסע יותר למירון^ח). ועיין לקמן בדברי ר"א שטרנהארץ זצ"ל מראשי הקיבוץ של מירון, שמוכן מדבריו שכהיום עיקר הקיבוץ הוא בירושלים).

רבי שלמה וקסלר^ט:

מגדולי מנהיגי אנ"ש בא"י, גילה ופרסם דעתו ברבים שיש להתקבץ דווקא בירושלים בר"ה. לא יצא כל ימיו מא"י ולא נסע לאומן מעולם. בכתביו מבאר, שרצונו האמיתי של רבינו הוא שלא יסעו אליו מא"י, אלא אדרבה, יתקשרו אליו כאן בארה"ק, ונחשב להם שבאו על קברו ואף יותר מכך.

יט. רבי ישראל האלפרין זצ"ל (תרכ"ז-תרע"ט) מגדולי מנהיגי אנ"ש תלמידו של ר"ן מטשעהרין ותלמיד מובהק לר"מ ברסלבר זצ"ל שהיה תלמידו וכן ביתו של ג"ע מוהרנ"ת זצ"ל. ראב"ן הפליג בשבחו ואמר שעליו רמו רבינו במעשה מוזבוב ועכביש שמספר שם מאבן טובה שהיה לה כל מיני חן שבעולם.

כ. מופיע בספר אמונת אומן מכתב ל"א ובמכתבי ר"י קראדונער מכתב ב' עיין שם כל המכתב. יח(1). כן הוא בספר שיחות בידיש מר"ב אודסר זצ"ל הנדפס לאחרונה, שמספר שם שאמר לו רבו לפני הסתלקותו לשאול מאנ"ש להיכן ליסוע בר"ה וקודם ראש השנה בדרכו למירון פגש בדרכו בר' שלמה וקסלר שהורה לו להשתתף בקיבוץ בירושלים.

כא. השרף רבי שלמה וקסלר זצ"ל (ל-ה'תשי"ד) תלמידו הגדול והמובהק של הראב"ן. היה ממקורביו של המהרי"ל דיסקין, והגרי"ח זוננפלד היה קם מפניו בהטעמה שהוא ספר תורה מהלך. דבק מנערותו בספרי רביז"ל והיה לגדול תלמידי הראב"ן בא"י (בשנים תר"ס-תרע"ד) ולמנהיגם של חסידי ברסלב באה"ק. א"ה: אמרנו להביא מתוך דבריו של ר"י אודיסר על רבי שלמה וקסלר ח"ל "ר' שלמה היה איש קדוש מאד... אכל כמו ציפור, לא ידע ריח של כסף, לא ידע כלל שיש כסף בעולם, הרב יוסף חיים זוננפלד היה קם לפני רבי שלמה כמו לפני מלך, היו הרבה גאונים והוא עלה על כולם, ידע את כל הש"ס בעל פה, שהיה בבית הכנסת הרב יוסף חיים זוננפלד היה קם לפניו. **הוא הרגיש**

שרבינו הקדוש נמצא כאן ממש כך הוא הרגיש... רבינו כאן.. רבינו כאן!

וז"ל (בהגותו על חיי מוהר"ן) "הצדיקים אינם רוצה להוציא יושבי א"י להיות אצלם על ר"ה, ועל כורחך גם אצלו ז"ל אינו מחויב ויכולים לקשר את עצמו במחשבה... כי כוונתו הק' היתה על כל יושבי חו"ל אנ"ש, שהיו סמוכים למקומו, משא"כ על יושבי ארצינו הקדושה... ואע"פ שמותר לצאת, אינה מידת חסידות..."

לגבי ההשתטחות על קברו הק' של רבינו כותב (שם):

"כל בני ישראל שאינם רוצים לצאת מא"י לחו"ל... מובא בליקוטי מוהר"ן, כי להיות על קבר הצדיק הוא קדוש בקדושת א"י ממש והוא תיקון לפגם הברית. נמצא שא"י בעצמו בלי ספק הוא קדוש יותר. ע"כ העיקר הוא ההתקשרות להצדיק. כמובא בתורה סימן קל"ה שעיקר התקשרות שיאהב את הצדיק אהבה שלימה... ועוד מובא בליקוטי הלכות, שקדושת א"י וקדושת הצדיק הם בבחינה אחת וע"כ, כשהוא בא", וממשיך עליו קדושת הצדיק ע"י לימוד תורתו הק' עי"ז כאילו בא על קברו. ויסמוך עליו, וילמוד ספה"ק, וילך בדרכיו הק' - בוודאי יש להם על מה שיסמכו אשריהם ואשרי חלקם..."

וחוזר שם בסוף לענין ר"ה:

"...וע' בליקו"ה (תפילין ה"ה, כ"ד) כי תפילין וא"י וקדושת ר"ה הם בחינה אחת וכמו שכתוב 'תמיד עיני ד' אלוך בה מראשית השנה' וגו'. ע"כ ר"ה הוא בחינת קדושת א"י. וע"כ מצינו כי גם מוהר"נ ז"ל בשנת תקפ"ב בקיץ - נסע לא"י ע"מ לחזור אע"פ שע"כ לא היה בר"ה תקפ"ג באומן. וגם רבינו הקדוש ז"ל היה בר"ה תקנ"ט בא"י שבא לשם בערב ר"ה..."

וכך כתב בשולי הספר עלים לתרופה:

"היוצא למעשה הוא: ראש השנה שלנו גדול מאוד מאוד בעיני ה' יתברך אין למעלה ממנו כי אין דבר גדול מזה. לענ"ד היינו לאנשי חו"ל, ולא ליסע מארץ ישראל חו"ל על ראש השנה^כ, כי שמעתי בפירוש כן מדברי אנ"ש שליט"א^כ. וכבר אמר רבינו ז"ל כי ארץ ישראל גדלות דגדלות (חיי מוהר"ן ק"מ) על כן היא גדול מדבר הגדול שבחו"ל^כ. ואמרו חז"ל בגמרא ירושלמי (נדרים פ"ו סוף ה"ח) שחביב לה' יתברך יותר, כת קטנה בארץ ישראל מסנהדרי גדולה בחו"ל ולכן נראה עדיף כת קטנה."

כב. מה שכתב 'ולא ליסע מארץ ישראל חו"ל' היינו שלא התכוון רבינו הק' שיסעו אליו מארץ ישראל ואע"פ שמותר ליסע, אינה מידת חסידות. כפי שכתב ר' שלמה במקום אחר בהערותו בכת"י על חיי"מ "כי כוונתו הק' היתה על כל יושבי חו"ל אנ"ש, שהיו סמוכים למקומו, משא"כ על יושבי ארצינו הקדושה... ואע"פ שמותר לצאת, אינה מידת חסידות."

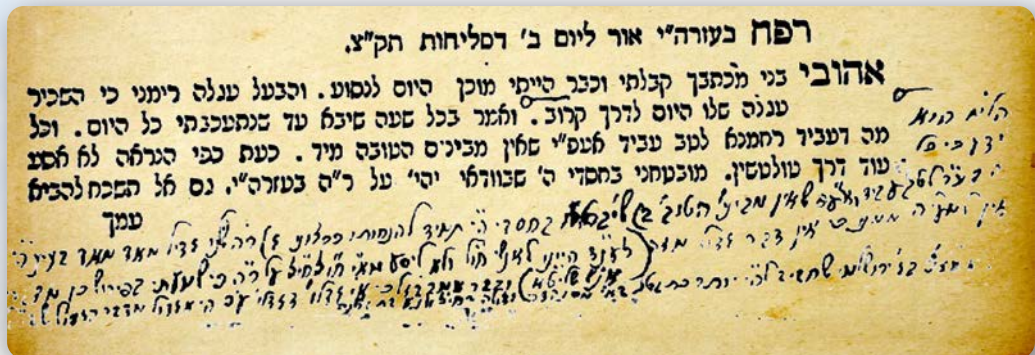
כג. 'אנ"ש שליט"א' - לכאורה כוונתו לרבי אברהם בן רבי נחמן שהיה נחשב מחשובי אנ"ש ורבי שלמה היה תלמידו המובהק. השערה זו מתאימה מאוד גם לעובדה שתלמידיו המובהקים של ראב"ן באומן העידו בשמו שהיה נוהג לדבר איתם על כך רבות ולהורות להם שכל ענין הנסיעה לאומן הוא מחו"ל ולא מארץ ישראל כמבואר באריכות בכרוז לר"ה תשע"ט. ועיין להלן שראב"ן בעצמו אמר שנוסע כל שנה בשביל 'תורה דרבים'.

כד. מסתבר שאף מי שנמצא בא"י ונוסע לחו"ל לקיבוץ באומן במקום גניזתו הק' שבחו"ל, בוודאי אין מזניחין אותו, כפי שכתב ר' שלמה [כמובא לעיל] 'מותר לצאת' רק שאינה מידת חסידות. אף רבו ר"א בר"ן, שהורה שאין חיוב ליסע מארץ ישראל לאומן, נסע למרות זאת והסביר לתלמידיו שנוסע לאומן בשביל 'תורה דרבים'. אכן יש לציין שהעידו תלמידי הראב"ן באומן, שבסוף ימיו התחרט מאוד על שנסע לאומן ואף אמר בפניהם שאם יזכה להגיע שוב לארץ ישראל ידור נדר על דעת רבים, שאי אפשר להפך אותו, שלא יסע יותר לאומן כלל.

פרסום ראשון!

על מכתבו של רבי נתן לבנו ר' יצחק, בו מזהיר אותו להגיע לאומן לראש השנה כותב ר' שלמה:

"בלי ספק לא כיון שמארץ הקודש יסע לשם, כי קדושת ארץ הקודש אחת עם קדושת הצדיק כמובא בליקוטי הלכות הלכות שלוחין ה' אות מ"א."

כת"י ר' שלמה וכסלר בהגהה על ספר עלים לתרופה

"היוצא למעשה הוא: ראש השנה שלנו גדול מאוד מאוד בעיני ה' יתברך אין למעלה ממנו כי אין דבר גדול מזה. לענ"ד היינו לאנשי חו"ל, ולא ליסע מארץ ישראל ח"ו לחו"ל על ראש השנה, כי שמעתי בפירוש כן מדברי אנ"ש שליט"א."

'עיקר ההתקשרות שיאהב את הצדיק אהבה שלמה'
ר' שלמה וקסלר בדרכו לכותל המערבי.

"חוב גדול להתאסף יחד אנ"ש לפה עיה"ק ירושלים על ראש השנה כמו שנהגו תמיד"

ואלו דבריו שפרסם בכרוז לר"ה תשי"י (מכרוזי הרה"ח י.מ. קורמן ז"ל):

"בעזה"י - בירושלים עיה"ק תובב"א ביום א' פ' תצא הבע"ל שנה ה' עוז לעמו יתן. שנת תש"ט לפ"ק

בעזה"י גם אני באתי כאן להוסיף איזה דברי התעוררות, שיבואו למקום הקדוש שנקרא 'מקום אנשי שלומינו' כמנהג, למקום הזה שנקרא עיר הקודש ירושלים תובב"א אנחנו יודעים מהתורה סימן ס"א כי הכל צריכים להתאסף יחד במקום הקודש, קרוב לאבן שתיה שהניח שם יעקב אבינו מראשותיו ונכללו כל האבנים יחד ליחד מטתו השלימה ליסד מקום הבית הקדוש הזה שהוא המקום שעמדו צפופים ומשתחיים רווחים שזהו בחינת למעלה מן המקום שעל ידי זה זכו להיות נקיים מכל חטא ובפרט בעשרת ימי תשובה שכלולים כולם בהראש כמבואר בספר ליקוטי מוהר"ן תנינא מהשלשה ראשים והעיקר הראש בית הנ'מ'ח' שעל ידי דעתו הקדושה שהוא בחינת בנין הבית כמבואר מכל זה בסימן ז' מרחמים ינהיגם, וצריכין לתקן מה שהיו בין תלמידי רבי עקיבא, וכמו שדיבר רבינו הקדוש כמה פעמים איר זאלט זיך האלטין איינס. הוא העיקר שעיי"ז נתקרב כראוי לאור רבינו הקדוש אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו יחד במהרה לאורו, ע"כ חוב גדול להתאסף יחד אנ"ש לפה עיה"ק על ראש השנה כמו שנהגו אנ"ש תמיד - וה' יכתוב ויחתום כל אנשי שלומינו לשנה טובה ומתוקה ולבנין בית המקדש במהרה בימינו אמן כן יהי רצון - שלמה וקסלר"

אנ"ש בדורות האחרונים: ר' יהודה לייב צערטנער:

(-תרצ"ה)

מתלמידי הראב"ן, כותב לאנ"ש בא"י:

"ברצוני בודאי להתראות עמכם בזה הראש השנה וה' ירחם עלינו וימשיך
עלינו תיקונים של ראש השנה כל אחד במקומו ובפרט בארץ ישראל
שם מאיר אור הצדיק כי "צדיקים ירשו ארץ"... וכותב ז"ל "זאע"פ שאני
אצל הצדיק (באומן) אני רחוק ממנו ואני חושב שהאפטיק לקבל רעצעפטיין^ה
הרופא הוא בארץ ישראל..."

ר' מתתיהו הכהן^{יב}:

כל ימיו השתוקק ונכסף להתגורר בא"י (איש חסידך, קט"ז). כותב בשנת התר"פ, מאומן,
לתלמידו יעקב זאב הכהן שגר בא"י:

"כי ב"ה זכית יותר ממני כי זכית לשכון בארצנו הק'... ומה גם
להוודע מהדעת האמיתית של רביה"ק ולעסוק בהם במקום קדוש
ומסוגל לזה וד"ל... גם התיקון של ראש השנה וקדושתו יכולין
להמשיך גם בא"י". (שארית ישראל, קי"ד) וכותב "בארה"ק יכולים
לעלות מדרגה לדרגה ולקבל כל התיקונים של רבנו. וישיבת א"י
עולה אצלי על הכל..."

ר' יצחק ברייטער הי"ד^{יג}:

חיזק את תלמידיו לעלות לא"י והתעסק
במסירות נפש בצדקה לארץ ישראל להחזיק
את קיבוץ אנ"ש שם. במכתביו מייחל בלי
סוף שיזכה אף הוא להגיע לארה"ק, ומחזק
מאוד את אנ"ש הנמצאים שם וכותב להם
שבזמן הזה עיקר ענייני רבינו נעשים דייקא
בא"י - 'מגמתי ותכליתי כל חיי שאזכה לגור
בא"י' 'צריך אני נסיעת א"י מאד מאד מכל חיי
גשמיים' וכותב במכתב לא"י [כסליו תרצ"ז]:

ר' יצחק ברייטער

גם נתנוצץ בליבי מה שהערת אותנו איך שגם בארץ הפלאות גם
שם נסתתר אורו של הצדיק, ועל ידי אנשיו בעצמן' כמו שעובר
על כל מי שמתקרב לצדיק, כן ממש ויותר מזה, עובר על תושבי הארץ.

כה. הבית מורקחת בו מקבלים המרשם.

כו. מגדולי אנ"ש באומן, תלמיד החפץ חיים, גדול תלמידי הראב"ן באומן.

כז. ר' יצחק ברייטער הי"ד (התרמ"ו-התש"ג) מגדולי מנהיגי אנ"ש בפולין, מראשוני המתקרבים לדרך רביז"ל שם.
זכה לקרב רבים לדרך רבינו ז"ל וליסד את הקיבוץ בלובלין, בשנים בהם נסגרה הדרך מפולין לאומן.

כסא קדשו של רבי

ואנכי כותב שורות אלו
הייתי בירושלים בשנת
תרצ"ז ומנו אז אנ"ש הבאים
להקיבוץ בראש השנה
כחמישים איש וכך התחיל
להאיר אור רבינו. ברוך ה'
רואים היום, איך שהשי"ת

מחזיר את הקדושה לשורשה

כי לפי הבנתי והשגתי, בישיבת ארץ ישראל
יושבי הארץ הם בבחינת שלוחי כל ישראל
להמשיך קדושתה ותקוניה על כל העולם ועל
כל ישראל' כי גם זאת מענין ישיבת הארץ
להביא ולהוסיף נפשות להקבוץ' גם זאת
לבשורה טובה כללית מה שכל אנ"ש דאומין
נוסעים שמה, וגם המָטָה והכסא באו שמה"¹
... וגם כל ענייני רבינו ז"ל יהיו נתרחבים אם
ירצה ה', עתה שם בארץ ישראל, לכן אני יודע
ומבין כי כל תכליתי עתה, כל זמן שהנשמה
בקרבי, להשתדל לבוא שמה...'

וכפי שמרחיב בכך תלמידו ר' מרדכי יגלניק:
'צריך להסתכל בשכל של כל דבר. וצריכים
להביט ולעיין איך הקב"ה מנהיג את ישראל...
לפני זה היה המקום מדבר וכשהוקם המשכן
נעשה המקום קדוש והמשיכו השכינה בתוך
המשכן, ובמקום שהוקם קודש הקודשים אמר
ה' לאהרון להיכנס רק ביום הכיפורים, וכשהורד
המשכן חזר להיות חול, וכשבאו לארץ ישראל גם
כן נסע כביכול ממקום למקום מגלגל לשילה...

עד שבאו לירושלים ששם בחר הקב"ה את מקדשו לעולם עד היום הזה' ואותו
דבר בדבר רבינו ז"ל מברסלב לאומן, ובאומן היה אור רבינו מאה ושלושים
שנה' ולפני שהחשיך האור בפולניה ובאומן, התחיל האור להאיר קמעה קמעה
[בירושלים] ואנכי כותב שורות אלו הייתי בירושלים בשנת תרצ"ז ומנו אז אנ"ש
הבאים להקיבוץ בראש השנה כחמישים איש וכך התחיל להאיר אור רבינו
להאיר עד שברוך ה' רואים היום איך שהשי"ת מחזיר את הקדושה לשורשה.
וכמו שאומרים בשמונה עשרה- וכסא דוד עבדיך מהרה לתוכה תכין'. (דרכי

הצדיק-סוף שארית יצחק ע"מ רפ"ט)

ה"ק

כח. דהיינו מטהו וכיסאו של רביז"ל שהגיעו אז לארץ ישראל, והסביר ר' יצחק שהוא סימן לאור רבינו ז"ל המתגלה
אט אט בארץ ישראל

ר' אפרים קראקובסקי

ר' אפרים קראקובסקי:

התפלל בקיבוץ ברה"ה בירושלים ואף חיזק את אנ"ש שחתמו על ההחלטה להתקבץ ברה"ש בירושלים. וז"ל:

”בדבר האסיפה אשר עשיתם בעיר העתיקה וגיליתם דעתכם דעת רבים בדבר הקיבוץ הק' בימי ר"ה הבאים על"ט בירושלים עיה"ק ת"ו. ועתה יצאתם ידי חובתכם בדבר הנ"ל ועתה כל אחד הטוב בעיניו יעשה השומע יחדל והחדל יחדל כידוע מידת הניצחון. רק הדרך היותר טוב ונכון אהבה כללית ולהתפלל להשי"ת על אחינו אנ"ש שיבואו כולם על דרך האמת לאמיתו, איך לילך אל האילן ולכוון דעת רבינו.”

במכתביו מעורר בלי סוף על ענין הנסיעה לא"י ולא מזכיר כלל בדבר נסיעה לאומן.

וז"ל תלמידו ר' יעקב דוד הלוי (הת"צ-ד-התשנ"ז) "עכשיו העיקר של הקיבוץ הוא בירושלים עיה"ק... רק ללכת בעקבות הגה"ק אבד"ק טשערין ובהמבואר מדברי מורי זצוק"ל בספרו הק' עונג שבת, אשר אין בדורותינו מי שידמה אליהם בקדושה ובטהרה והם ידעו את הדרך האמת לאמיתו ומיני' לא תזוע, מכל שכן שזכינו שהקיבוץ נקבע בעיר קדשנו ותפארתנו ירושלים ובער"ה יכולים להשתטח על קברי צדיקים ואצל הכותל... ומי שחולק על זה פוגם בכלל אמונת צדיקים אשר זה מהיסודות בענייני ודעת רבינו ז"ל... כי נשמת אור רבינו

כט. רבי אפרים קראקובסקי (התר"מ-התש"ו) בעל מחבר הספר 'עונג שבת' (ליקוט מכתביו לתלמידיו). נכד לרבי דוד'ל מלעלוב- תלמיד החוזה מלובלין. גדול בתורה קדוש וטהור ובעל מופת, מגדולי אנ"ש בפולין וירושלים.
ל. א"ה: אל האילן- כוונתו של העונג שבת לסיפורי מעשיות של שבע בעטלעריס' מהבעל חטורת שכדי להגיע לאילן, צריכים קודם לתקן המידות ולקבל מידותיו של האילן: אמת - אמונה, ענוה, ויראה, שאזי זוכים לדעת הצדיק האמיתי. והתכוון לרמוז למחלוקת שהיתה משנת תרצ"ט היכן צריך להיות הקיבוץ של ר"ה? במירון אצל הרשב"י או בביהמ"ד בירושלים. ובזמנו, בא הוא ז"ל ודחה את הסברה שהקיבוץ במירון. ויצא העונג שבת מגדרו שכידוע היה אדם שפל ברך ועניו מאד, וכגיבור ירוץ אורח לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא דר"ה של רבנו הוא בקיבוץ בירושלים (ועיין בנועם שיח רל"י עמ' כ"ז)
א"ה: ובאמת רבנו רמז בדברותיו דברות קודש. שאמר רבנו: שהוא בחינת נחל נובע מקור חקמה שאפילו עיר וקדיש בחינת התנא רשב"י צריך לקבל משם כציפור השותה מן המעיין הנובע! (חיי"מ קפ"ט) וכן- רבנו הק' כאשר יצא מאינסטמבול לא"י רצה להגיע אך ורק לירושלים! וכן מוהרנ"ת בנסיעה לא"י רצה להגיע אך ורק לירושלים עיה"ק (ימ"מ, ח"ב צ"ז).

זצ"ל שורה אצל כותל המערבי עם שאר נשמות הצדיקים זי"ע... והיה אם ישוב אחד ויתוסף להקיבוץ הק' בירושלים והיה זה שכרי. (כפתור ופרח ע' 227,234,237)

על הקיבוץ בירושלים בר"ה כותב לתלמידו ר' הלל: "חזק ואמץ... להיות מהנוסעים לצדיקים אמיתיים על ר"ה הבע"ל היינו להקיבוץ הנקרא ע"ש רבנו הק' שבדאי רבנו ז"ל נמצא שם... כידוע מדברי רבינו ז"ל גאר מייך זאך איז ר"ה" (עונג שבת עמ' תק"ז).

ר' יצחק מאיר קורמן^{לב}

ר' י"מ קורמן

עלה בשנת תרח"צ לירושלים, זכה לקיים במס"נ ציווי רבינו, ופרסם במשך 20 שנה משנת תש"ו עד שנת תשכ"ה בכל ערב ר"ה כרוזים^{לב} ממעלת וחיוב ההתקבצות בר"ה בירושלים.

לא. עיין לקמן שמביא בשם ר' אליהו חיים רוזין, בשם ראב"ן, שלא יסע יותר מירושלים לאומן, עיי"ש.

לב. הרב יצחק מאיר קורמן ז"ל (תרנ"ט?) - (התש"ז) מחשובי אנ"ש בפולין-אומן-ירושלים, היה תלמיד חבר של ר' יצחק ברייטער וזכה לשמש ולקבל מהרהב מוקני אנ"ש באומן (ר"י קארדונר, ר"א שטרנהארץ, ועוד רבים) ובפרט מראב"ן שזכה אף לשמשו בכל ימי מחלתו במשך כשתי שנים, עד הסתלקותו. היה מקורב מאד לר' מאיר שפירא מלובלין, ופעל רבות לטובת אנ"ש בפולין ולאחמ"כ בירושלים ובמיוחד בענייני הקיבוץ של ר"ה.

לג. הערת המו"ל - ברכתא ונהורא מעליא רמיא לפרופ' צבי מרק נר"ו ראש מכון לחקר חסידות על שם רבי לוי יצחק מברדיטשוב על טרחתו ויגיעתו באיתור הכרוזים, ישר כוחך!

לג(1). זוהי לשון רבינו בספר טובות זכרונות מרבי אברהם שטרנהארץ - "ואח"כ הרים אדומו"ר ז"ל א"ע מכסאו שישב עליה, וענה בקול רם ואמר בזה"ל איך וואלט גיוואלט אז ייעדיר פין מיינע עמענטשן פין אוואסיר שטאט ער איז, אז ער וועט קומען אהיים זאל ער מאכין אכרוז, אז ווער סיע גלייבט אין השי"ת זאל פארין אויף ר"ה צוא הצדיק הק' מוהר"ן" (הייתי רוצה שכל אחד מאנשי מכל מקום שהוא, שיגיעו לביתם יעשו כרוז שמי שאמין בה' יתברך יסע על ר"ה לצדיק הק' מוהר"ן)

ליקוט מהכרוזים לר"ה

מהשנים תש"ו-תשכ"ה.

קטע מתוך הכרוז לר"ה תש"ח:

בשורה טובה! לכל חסידי ברסלב ולאוהדי החסידות הברסלבאי בכל א"י. בדבר חובת הקיבוץ הק' לר"ה תש"ח הבע"ל. יתקיים בעזה"ת ההתאספות הכללי של חסידי ברסלב יחד כולם בפה עיה"ק ירושלים בעיר העתיקה לפנים מהחומה מול הכותל המערבי הק' ככל שנה ושנה בתוספות שכינים ונפשות מרובים וחדשים כ"י. אשר באו ב"ה מחוץ לארץ לכאן. ובפרט ידידינו וחברינו היקר גבר בגוברין **הר' בן ציון אפטר שליט"א**, אשר בא מחו"ל זה ימים אחדים והוא יגיד וילמוד ברבים את המאמרים של ספרי מוהר"ן זצ"ל ביומי דר"ה כמנהג הקדוש-

פסק הלכה!- הרב הר' **לוי יצחק בנדר שליט"א מאומאן**- הנמצא כעת במחנות בגרמניה שלח מכתב ופסק הלכה. שהראש השנה של רבנו ז"ל מוכרח להתקיים ולהתאסף כל הנפשות כולם יחד ובל יעדר נפש אחד- **למקום המסוגל יותר אך ורק בעיה"ק ירושלים** ת"ו. כתקנות זקני אנ"ש חסידי ברסלב הקודמים והראשונים מא"י שהתאספו תמיד על כל ראש השנה לעיה"ק ירושלים- ואין רשות לשנות מזה... **ונעשה כל התיקונים** ע"י ההתקבצות וההתאספות בהתקשרות יחד כל הקיבוץ הק' **בעיה"ק ירושלים ת"ו לרבינו הק' נחמן בן שמחה דייקא- בראש השנה דייקא- כאזהרתו וכצוואתו הק"**

קטע מתוך הכרוז לר"ה תשי"ב:

"שמעתי מזקני מרומי אנ"ש ז"ר רמז מהסוד הזה..."

"ורבנו זכרונו לברכה, לא השגיח על זה ורצה להפקיר את עצמו. ואמר להאיש שהיה עמו: תדע שאני רוצה לסכן את עצמי אפלו בסכנות גדולות ועצומות, אך את נפשך איני רוצה להפקיר. בכך אם תרצה קח לך מעות על הוצאות ושוב בשלום לביתך ואני אסע לבדי בהעלם ובהסתר מאנשי סטנבול. כי את עצמי אני מפקיר יהיה איך שיהיה וכו'. והאיש הנ"ל מאן בזה ואמר: במקום אשר יהיה שם אדוני אם למות אם לחיים שם יהיה עבדך ובאשר תלך אלך גם-כן. והשם יתברך ברחמיו הוא מסבות מתהפך, וסבב ברחמיו, שאחר יום או יומים נשמע, היות שיושב שם בסטנבול חכם הגדול מירושלים^י אשר קבץ על יד נדבות עבור עניי ירושלים עיר הקדש, והיה בדעתו להתעכב שם עוד שנה אחת. ופתאום נתעורר ואמר לאנשי סטנבול: תדעו שנתגלה לי **שאני מכרח מיד לנסע לירושלים**, כי אני רואה שהימים ממשמשין ובאין להסתלק מן העולם, ואתם אל תיראו את עם הפרנצויז, ואין לכם לדאג עבור ישראל שילכו להתם, כי בודאי לא יאנה להם שום הזק בעזרת השם, וה' ישמרם ברחמיו עד בואם לשם. **כי כבר נרשם מקום קבורתי בירושלים**. ומיד שמעו לדבריו, והלכו ושכרו מיד ספינה גדולה, והכריזו: מי שרוצה לילך על הספינה ילך. והלכו הרבה אנשים ונשים וטף הן מאנשי ספרד והן מאנשי אשכנז, ונסע רבנו זכרונו לברכה, גם-כן על ספינה זו לארץ הקדש. ודבר רבנו זכרונו לברכה עם החכם מירושלים הנ"ל שיקח אותו לירושלים, כי אמר שאינו רוצה להיות לא בצפת ולא בטבריה.

וכן המתיקו סוד ביניהם". (שבחי הר"ן ח"ב אות י"ד)

הס/3 של רבינו

"שמעתי מזקני מרומי אנ"ש
ז"ל רמז מהסוד הזה: א. מה
שהחכם הנ"ל מיהר לנסוע
לירושלים שהיה נוגע זאת
לענין הסתלקותו בירושלים.
ב. מה שדיבר רבינו עם החכם

שיקח אותו לירושלים וכו'. ג. ומה שהמתיקו סוד ביניהם כל הנ"ל היה
נוגע לעניין ר"ה שלו לנצח. וגם לענין ההסתלקות שלו. מה שדיבר מכל
זה בר"ה האחרון באומאן. ואמר אז רבינו הק' שעניין זה הוא סוד
מסודות נסתרים שלו. (כמבואר - בספר ליקו"מ תניינא ח'). היינו שקודם ביאת
גואל צדק יתקיים עיקר הקיבוץ הכללי והגדול על כל ר"ה דייקא בעיר
הקודש בירושלים סמוך לאבן השתיה הר המוריה והר ציון והר הזיתים
וכו'.... ומקודם בלובלין, אשר בפתחת הספר ליקוטי מוהר"ן בצד
השני של השער מתחלת ההסכמה של החוזה ז"ל ("הנה יד שלוחה אלי
וכו"). וזהו ר"ת אומאן לובלין ירושלים הם אותיות אליהו... וע"כ באה
הספינה בערב ראש השנה תקנ"ט נגד מערת אליהו דייקא! ויש בכל
זה העניין שיחה באריכות גדולה מאוד! לעת עתה ההכרח לגלות רק
בקיצור הרמז. והעיקר המרומז בזה להבין את גודל מעלת החיוב הגדול
והקדוש עכאו"א להתווסף ולהתקבץ על ר"ה הנקרא על שמו של רבינו ז"ל
יעדר איש לעה"ק ירושלים". "כל הכתוב לחיים בירושלים".

ועוד כותב באות ל"א: כי האמת אחד הוא ואי אפשר להכחיש ולשנות
במה שכתוב בכל ספרי רבינו הק' ובתלמידיו, אשר כל דיבורי ורצון
רבינו הק' היה שיתקיים את ענין ההתקבצות כולם יחד לדורות עולם
...דווקא בעיה"ק ירושלים על ראש השנה כל יעדר איש... אבל ענין
מה שנהגו מימי קדם וכן עכשיו ולדורות עולם אי"ה להתקבץ יחד של
ראש השנה הק' לעיה"ק ירושלים ומתפללים כל הקיבוץ ביחד בראש
השנה זה הענין עולה על כולנה.

קטע מתוך הכרוז לר"ה תשט"ו:

"...פה בעיר הקודש ירושלים אשר נשמתו הקדושה נמצא כאן תמיד ובפרט בראש השנה... בעזה"ת גם השתא ר"ה תשט"ו גזכה כולנו יחד לקיים את הקיבוץ הק' הזה ברב עם בפה עיה"ק ירושלים ככל שנה ושנה, במקום המיוחד לזה עד עולם נצח סלה ועד שאין לה הפסק עולמיות ואשרי הזוכה לקיים זאת, לבוא בעצמו. וגם המזכה את בניו ואת מכיריו ושכניו להביאם ולאספם לקדושת הקיבוץ הק' הזה בתוככי ירושלים - בזה הוא מקיים רצון רבינו הק' ממש ושכרו יהיה גדול לנצח בזה ובבא - אשר רבינו הק' יושיענו ויתקנו בכל העולמות בתקונו הק' של קדושת ראש השנה שלו... שהוא מתקיים אך ורק בתוככי ירושלים זה יותר מששים שנה כידוע."

קטע מתוך הכרוז לר"ה תשכ"ג:

"...להראות לכולם לדעת גודל מעלת הקיבוץ הק' על ראש השנה בימים ההם ובזמן הזה בעיה"ק ירושלים דייקא. בספר ליקוטי מוהר"ן (ה"א - כ"ב, ל"ה. ח"ב - א') שקשר אחד המה ר"ה וירושלים. וכן בספר ליקוטי תפילות(שם). וזה היה הסוד של רבינו עם החכם מירושלים בעניין להיות ראש השנה בירושלים דייקא והשטן הצליח לא לתת לרבינו לרדת בספר יפו. אשר ע"י זה היה מעורבב השטן שבא כל יום למלחמה אותו הישמעאל הס"מ עצמו עם רבינו ז"ל וד"ל. לכן התיקון שלנו לתקן זאת ולבוא על ראש השנה לירושלים להקיבוץ הקדוש שנקרא על שמו הק' נצח. וזה עיקר תיקון שלנו לנצח."

**"ולבוא על ראש השנה לירושלים
להקיבוץ הקדוש שנקרא על שמו
ז"ל נצח, וזה עיקר תיקון שלנו
לנצח."**

ר' בן ציון חיים ארבתמן^{ע"ה}:

מחשובי אנ"ש בקיבוץ של רבינו בירושלים, על אף שהיה קשור בכל נפשו לציון הרשב"י במירון, בר"ה התפלל אצל רבנו, בירושלים. אף היה מלמד שם ברבים בספרי רביז"ל. [נכפי שמוזכר בכרוז לר"ה תש"ח]

ר' אברהם אלחנן ספקטור^{ל"ו}:

מגדולי אנ"ש החתומים על ההחלטה של אנ"ש מ-תש"ב שעיקר הקיבוץ בר"ה הוא בעיה"ק ירושלים. היה ממקימי ביהמ"ד הגדול בירושלים.

ר' אליהו חיים רוזין^{י"ו}:

מקים בהמ"ד אור הנעלם בירושלים בו מתקיים עד היום קיבוץ ע"ש רבינו בר"ה. העיד ששמע מפי קדשו של רבי אברהם ב"ר נחמן, שאם היה זוכה לחזור לא"י לא היה נוסע עוד לאומן לר"ה. וז"ל הכפתור ופרח:

"רואין מכאן איך שצריכין להתחזק ולהתאסף להקיבוץ הק' בירושלים ובער"ה להיות אצל קברי צדיקים, בפרט אצל

הכותל המערבי אשר ראש חבורתינו הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן אמר, כאשר שמעתי מתלמידי הראב"ן זצ"ל ובפרט מידידנו החסיד ר' אלי חיים רוזין נ"י שאם היה זוכה לבוא עוד הפעם לירושלים לא היה נוסע לאומאן... וטעמו בזה כי נשמת אור רבנו זצ"ל שורה אצל הכותל המערבי עם שאר נשמות

הצדיקים " (כפתור ופרח ע' 237 מובא לעיל)

לה. הרה"ק בן ציון אפרט זצ"ל. (התרנ"ב-התשל"ג) מגדולי אנ"ש בפולין ת"ח עצום, צדיק נסתר. מתלמידיו של ר' יצחק ברייטער וראב"ן, תלמיד חבר לר' אפרים קראקובסקי, גדולי הדור הכירו חסידותו וצדקותו כהר"ם מלובלין והבית ישראל מגור וכו'.

לו. ר' אברהם אלחנן ספקטור (תרנ"ד-תשמ"ג) מגזע קודש דור רביעי לחוזה מלובלין. תלמידו של ר' יצחק ברייטער הי"ד. ת"ח מופלג ומקובל. החזון איש שידע על בקיאותו המופלגת, מסר לו את ספריו להגהה בטרם הובאו לדפוס. כידוע, היה חברותא של הסטייפלער בישיבת נוברהרדוק.

לז. (תרנ"ז-תשד"מ) מתלמידיו המובהקים של הראב"ן באומן.

ר' ישראל דוב אודסר^{לח}:

לאחר הסתלקות רבו, הר"י קארדונר, הצטרף לקיבוץ בירושלים. כפי שהורה רבו לפני הסתלקותו. אמר "הכל אָחָד, יְרוּשָׁלַיִם עִם הַצְּדִיק וּבֵית הַמְּקֻדָּשׁ - הַכֹּל אָחָד!" והכריז - **"כל מי שרוצה אומן - ישאר בירושלים, רבינו הקדוש כבר פה!"** ובר"ה תשנ"ג באומן ע"י הציון הק' "אומן נגמר, כעת אומן בירושלים!" **"אומן ישאר מקום קדוש כי רבינו היה פה, ימשיכו הנסיעות לאומן כל השנה, אך ראש השנה - בירושלים"**

(ספהמ"ל רט"ו - רי"ט)

כשאחד מאנ"ש אמר לר' ישראל שהוא זכה להיות על ראש השנה באומן, וטעם מ'היין ההונגרי, ענה לו - **'עכשיו יש לנו חלב ודבש...'** (היינו א"י, "ארץ זבת חלב ודבש") "שבעים שנה התפללנו שיפתחו שערי אומן ועכשיו שנכבש ירושלים, רבנו נמצא שם! **אומן היה הכנה לירושלים...**" (חיי סבא ישראל ע' תקפ"ה-תקפ"ז-תקפ"ט) ואמר שקברו של רבינו הק' סמוך לציונו של דוד המלך^{לט}. **"הָעוֹלָם יִסְעוּ לְאוּמָן? כָּל הָעוֹלָם יִסְעוּ לְיְרוּשָׁלַיִם! אִם לֹא יְרוּשָׁלַיִם אֶז אוּמָן, אוּ יְרוּשָׁלַיִם אוּ אוּמָן. רַבְּנוּ הַקְּדוֹשׁ הוּא פֹה וְהוּא יְבוֹא לְפֹה וְנַעֲשֶׂה פְּלֹאוֹת, פְּלֹאוֹת!"** (סבא

ישראל ר"ה)

לח. ר' ישראל בער אודסר. (תרנ"ז - תשנ"ה) התקרב לדרך רבנו מצעירותו ודבק ברבו ישראל קארדונר (ראה לעיל) במסירות נפש ממש. ומאז במשך שנים מסר לבבו נפשו וממונו, לעבודת ה' במסירות נפש ולהפצת אור רבנו הק'. לט. וסיפר נכדו ר' עמרם הורביץ זצ"ל שהורה לו סבו על מקום החלון שנמצא בכניסה לציון מלכי בית דוד בפנים הציון, ואמר לו ששם הוא ציון רביז"ל

גילוי דעתו של הרה"ח ר' לוי יצחק ב

ר' לוי יצחק בנדר"מ

עלה בשנת תש"ט לארץ ישראל, בשנים בהם כמעט ולא היה ניתן להגיע מארץ ישראל לאומן והתפלל מאז בקביעות בקיבוץ בירושלים על כל ר"המא. גם כשנפתחה הדרך לאומן, לא שינה ממנהגו והורה לתלמידיו להמשיך להתקבץ בכל ראש השנה דווקא בירושלים עיה"ק. זאת על אף, שבאמצע השנה לא מנע רל"מ מתלמידיו ליסוע לאומן. על נימוקו החלטה זו היה חוזר שוב ושוב בפני רבים מתלמידיו, כי קיבל מרבו הרה"ק ר' אברהם ב"ר נחמן זצ"ל במפורש, שמארץ ישראל אין צורך ליסוע לאומן לראש השנה. קושיות רבות הרבו תלמידיו להקשות על עדות זו, ור' לוי יצחק ענה על כל שאלותיהם מבלי לזוז מעמדתו, 'כך שמעתי מפה קודשו'. בין השאר נשאל - מדוע לעיתים נשמע ממנו עצמו שיום אחד נזכה כולנו ליסוע לאומן? מדוע רבו ר"א בר"ן בעצמו כן היה נוסע בכל שנה לאומן? האם גם היום כשאפשר בקלות ובבטחה ליסוע לאומן ולחזור, אין צורך ליסוע לשם? תשובות לשאלות אלו ועוד, הוקלטו על ידי תלמידיו [השכתוב בתרגום ללשון הקודש מובא לקמן] וניתן לשמוע גם היום את קולו הברור של ר' לוי יצחק - **"שמעתי מפי קודשו של הראב"ן, אז פון א"י דארפט מען נישט פארן**

קיין אומן" [שמארץ ישראל לא צריכים לנסוע לאומן]

עד רגע הסתלקותו בכ"ב תמוז תשמ"ט, היה חזק ר' לוי יצחק בדעתו מאד, שמארץ ישראל אין צורך ליסוע לחו"ל על ימי ראש השנה, וכי רצונו של רבינו הקדוש שנתקבץ יחדיו בירושלים עיה"ק. כמין צוואה לפני פטירתו, ביקש מתלמידיו שיראו שימשך הקיבוץ של תלמידי רבנו הקדוש בירושלים לנצחמב, לקיים בכך רצון רבינו

מ. ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל (התרנ"ז - התשמ"ט) ת"ח מחשובי החבורה הק' של אנ"ש באומן, זכה להכיר מאנ"ש שהכירו את מוהרנ"ת. זכה לשמש את הרה"ק רבי אברהם ב"ר נחמן זצ"ל בסוף ימיו (משנת תרע"ד - תרע"ח), והיה מפורסם בדיוקנותו המופלגת בהעברת השמועות מרבותיו כהווייתן. היה נחשב לבר סמכא בכל ענייני הנהגת אנ"ש בירושלים. מא. כשהחלו להפתח שערי ברית המועצות בין השנים תשמ"ז - תשמ"ח, החלו להתרבות הנסיעות של אנ"ש לאומן כידוע, ולקראת ר"ה תשמ"ט כבר נסעו לאומן כ-300 איש וביניהם הרה"ח שמואל שפירא זצ"ל. ר' לוי יצחק, לא רק שלא נסע עמהם, אלא הורה לרבים שאין צורך לנסוע. זאת אע"פ שהדרך היתה כבר פתוחה לרבים. בשאר ימות השנה, כן הורה רל"מ לכמה אנשים לנסוע, אפילו בתקופות בהם הדבר היה כרוך בסיכונים גדולים ושמענו כמה עדויות על אברכים שפנו לר' לוי יצחק עם פספורט מזוייף, איתו יוכלו להכנס לברית המועצות דאו, ור' לוי יצחק התבונן בפספורט ומשנכח כי הוא מזוייף בצורה מוצלחת, הורה להם ליסוע. כפי שהעידו רבים מתלמידיו, ר' לוי יצחק לא פחד שישעו לאומן, אדרבה, הוא העיד כי לקיבוץ באומן היו מאנ"ש שסיכנו את חייהם ונסעו במסירות נפש, וממרחקים עצומים. אלא שהסביר לתלמידיו, רבינו הקדוש רצה שיהיה קיבוץ על שם רבנו הקדוש בירושלים בראש השנה, ורבו ר"א בר"ן שנסע לאומן בכל שנה, הורה לו בפירוש שהוא נוסע רק מפני תורה דרבים. כך העידו רבים מאנ"ש וכן העיד הרה"ח שמעון יוסף ויוזנפלד הכהן שליט"א ועוד רבים וטובים מתלמידי רלו"צ שקבלו את השיחות הנכונות והמדויקות מפיו של רלו"צ.

מב. וכן בשיחה עם אחד מאנ"ש (ר' י.ג.) העיד בפנינו שקיימת קלטת בו נשמע רלו"צ שבועות ספורים לפני הסתלקותו

בדר זצ"ל - בשיחה משנת ה'תשמ"ח

הק'. אמר בראש השנה האחרון בירושלים - "העולם נוסעים לאומן, אבל רבנו נמצא פה ממש!"

כבר בחיי ר' לוי יצחק, הפיצו בשימו שמועות, כי דבריו המפורשים שאין צורך לנסוע לחו"ל לראש השנה, אינם כנים. כמו כן, ישנם הטועים עד היום שמסיבות אישיות שונות לא חפץ ר' לוי יצחק שיסעו לאומן. השיחות שלפנינו, נשמעו והוקלטו מפיו של ר' לוי יצחק, כתגובה לטענות וקושיות מעין אלו.

הקלטה משלהי תשמ"ח.

(הסוגריים העגולות הוספה של המו"ל להבנת הענין בלבד. ההקלטה תורגמה מאידיש ללשון הקודש).

רבינו נמצא כאן! ערב ראש השנה היו הולכים לכותל!

ר' לוי יצחק בנדר: ר' אברהם ב"ר נחמן... הוא אחז שלא נוסעים מארץ ישראל! הוא לא אמר 'אין לי פה את הרבי' יש לי את הרבי כאן גם כן! הרבי נמצא כאן!

שאלה: אתה אוחז שהרבי פה ראש השנה?

רלוי"צ: הוא היה הולך לרבי לכותל, הוא היה נוהג לומר 'כשאני הולך לכותל, אני הולך לרבי!'.

פעם אחת?! הרבה פעמים!! כך שמעתי מר' אברהם ב"ר נחמן.

שאלה: ר' לוי יצחק בישיבה אומרים בשמכם, שמה שאתה אומר שאין צריכים לנסוע מפה לאומן, זה הוא רק משפה לחוץ מחמת שמכריחים אותך לומר ככה, אבל למעשה באמת אתה סובר שאכן כן צריכים לנסוע.

רלוי"צ: [צוחק] מי מכריח אותי? מי מכריח אותי?

שאלה: מישהו אמר לבחורים בישיבה שאתם אמרתם לו בפירושו.

(שמכריחים כביכול את רל"י לומר שלא צריך לנסוע מא"י לאומן)

רלוי"צ: שקר וכזב!! שקר וכזב!! ר' אברהם ב"ר נחמן דיבר כמה פעמים שהחיוב לנסוע לראש השנה אינו מארץ ישראל!

(הסתלק כ"א תמוז תשמ"ט) אומר לאחד מאנ"ש בשם אברהם.י. שידאג לכל הסדרים והתפילות ב'שול' בר"ה תש"נ. ואומר לו שם במפורש 'רצוננו של רבנו שיהיה קיבוץ בירושלים' עכ"ל. ואכן, גם לאחר פטירתו כל תלמידיו המובהקים התקבצו בירושלים בר"ה תש"נ ורבים המשיכו לנהוג כן כל ימיהם. גם תלמידיו המובהקים שהחלו לנסוע לאחר כמה שנים לאומן, מודים רובם בפה מלא שדעתו של רלוי"צ היתה שאין חיוב ליסוע לר"ה לאומן, ושרצה שימשיך הקיבוץ בירושלים לנצח.

- האם שמעתם כך מר' אברהם ב"ר נחמן בעצמו?

רלוי"צ: כן! **רק פעם אחת?! הרבה פעמים!!** הוא אמר, למה אני נוסע לראש השנה?
בשביל תורה דרבים!... אמר שאם הקב"ה יתן... יעשה נדר על דעת רבים... שלא יסע עוד

- פלוני אמר שהוא שמע ממך? (שפלוני שמע מר' לוי יצחק שכן צריך לנסוע מא"י לאומן)

רלוי"צ: דרך רשעים... לא היה ולא יהיה!

- אבל הוא שמע ממך?

רלוי"צ: הוא לא שמע ממני... מה אני יעשה? אני צריך לצעוק ברחובות?!

ר' אברהם אמר שינדוד נדר על דעת רבים שלא ליסוע לאומן לראש השנה

שאלה: ר' אברהם ב"ר נחמן אמר בשנתו האחרונה שידור נדר על דעת רבים? (שלא לנסוע
יותר לאומן), אבל הרי בכל השנים הוא נדר ונתיר אותו?

רלוי"צ: כן כן, לא על דעת רבים, רק בשנתו האחרונה. (שכל השנים לא נדר על דעת רבים ועל
כן יכל להתירו, אך בשנתו האחרונה אמר שידור נדר על דעת רבים)

אבל אמרתם שיום אחד ניסע לאומן!

שאלה: אבל ר' לוי יצחק, אני זוכר שאתם הייתם רגילים לומר לפני חמש עשרה שנה,
שעוד נוכל ליסוע, אי"ה ניסע, נפגש ביום שישי כאן במקוה בערב ראש השנה?

רלוי"צ: מתי זה יהיה? רק בזמן משיח צדקינו, רק אם יבוא משיח אז נראה מה יהיה... מה
יהיה כשמשיח יבוא? יתכן שהמשיח גם יהיה שם, מה שייך לדבר מזה? אי אפשר לדבר מזה.
אבל כך הוא הענין. לילה טוב.

צריכים להיות כאן! אפילו שאפשר ליסוע!

שאלה: האם אתם סוברים שצריכים להיות כאן בארץ ישראל, אפילו שאפשר לנסוע
לאומן?

רלוי"צ: כן כן! **אפילו שאפשר לנסוע לאומן!**

מעולם לא נסעו מארץ ישראל, ולא מחמת מניעות!

רלוי"צ: **תשמע טוב**, כשהיו ברוסיה לא היה מניעות?!... ברוסיה היה... הם סיכנו את
חיייהם!... והם נסעו... כל העניים... כולם דאגו להיות על ראש השנה, מדוע מארץ ישראל לא?
כיוון שכן היה מקובל, שהחיוב של ראש השנה הוא לא מארץ ישראל!... מספיק... דיבור הוא
דיבור! דיבור הוא דיבור! את הדיבור הזה הוא אמר רק פעם אחת?! הרבה פעמים! הרבה
פעמים הוא היה אומר שהחיוב של ראש השנה הוא לא מארץ ישראל. מספיק.

- הלא דבריו של רבינו לנצח?

רלוי"צ: אז יש לך עוד קושיא! מספיק, 'דבריו של רבינו לנצח'... לא צריך מארץ ישראל!...
אפילו בנו של ר' נתן, (הכוונה לבנו של מוהרנ"ת רבי יצחק) היה שנה וחצי בארץ ישראל, ולא נסע לאומן. (אחרי שעלה לא"י בגיל שישים על פי דעת מוהרנ"ת אביו. היה גר בצפת בשנים תרכ"ח - תר"ל ואע"פ שיכל לנסוע, כפי שמבאר רל"י, לא נסע לאומן.)

שואל: אז היה...

רלוי"צ: מה היה?... הוא היה נותן כל ערב ראש השנה שמונה עשרה זהובים פדיון לר' נחמן טולטשינר, הוא לא יכל ליסוע?... **אם היה החיוב של ראש השנה כמו מרוסיא, האם לא יכל ליסוע? ... אם החיוב היה כמו מרוסיא כולם היו נוסעים, רק שכך היה מקובל.**

כל כך קל! טסים לאומן וחוזרים, אין חיוב על כך?!

שאלה: אני רוצה להבין נקודה מסוימת, אם יש יכולת לנסוע עם מטוס, תוך שעה אחת מגיעים לאומן לציון רבינו וחוזרים לכאן לראש השנה, האם יש על זה חיוב? בקרוב נראה שכבר יהיו מטוסים שיכולים לנסוע תוך שעה, יש מטוס כזה 'קאנקורד' נוסע לאמריקה בארבע שעות. האם על זה, יש חיוב? להשתטח על הציון בערב ר"ה הוא לכאורה למעלה מהכל?

רלוי"צ: לא יודע, לא יודע.. אתה שואל על מן מציאות כזו...

שואל: זה כבר יכול להיות בקרוב! המטוס כבר פה!

רלוי"צ: טוב, מה אתה רוצה, ככה זה וזהו, תהפוך לכאן ותהפוך לשם, **רבי אברהם בן רבי נחמן היה קדוש! בעל רוח הקודש אמיתי!** הוא הוציא מפיו הקדוש המילים הללו: מארץ ישראל אין חיוב לנסוע... הוא לא אמר שאסור לנסוע, אך אין חיוב לנסוע! החיוב שהיה מרוסיה... ממקומות יותר רחוקים, ממקומות הרבה יותר רחוקים, משם היו נוסעים, משם היו מגיעים, מקומות מאוד רחוקים הרבה יותר רחוקים, אבל מארץ ישראל בכל הזמנים אף אחד לא הגיע!

(יש לציון, כי הייתה קבלה אצל אנ"ש שקודם ביאת גואל צדק יהיו כלים שיוכלו לעוף בהם במהירות וכו' שאמר רבי הקדוש שעוד יהיו הרבה מאשינס וכו' ועוד תהיה מאשין שתעוף באויר ויהודי שיהיה לו מועקה בתפילה יתישב במאשין ויעוף לפני התפילה לירושלים לשאול את משיח עצה איך להתפלל כראוי ועוד יספיק להתפלל בביתו.)

- מה עם כל המעלות שרבינו ז"ל היה מדבר על ר"ה?

רלוי"צ: כבר הראיתי לך רבי אברהם היה רגיל לומר 'אין חיוב לנסוע מארץ ישראל לאומן'... כשמגיעים לארץ ישראל אין חיוב, ר' מאיר טעפליק... (מגדולי תלמידי מוהרנ"ת, עלה לא"י לאחר הסתלקות מוהרנ"ת בשנת תר"ה ופעם אחת בלבד בשנת תרכ"ט נסע לאומן בר"ה, מכתבי מוהרנ"ת - ט"ו סוף עלים לתרופה) היה נוסע פעם בעשר שנים...

(כלומר שגם הרה"ח ר' מאיר זצ"ל שהיה אדם עשיר, היה נוסע רק אחת ל-10 שנים ולא יותר, שהקבלה שאין נוסעים לאומן מאר"י לא נבעה ממניעות ממון ושאר קשיים ח"ו אלא שהיה מקובל שמאר"י אין חיוב, ליסוע, כפי שיש חיוב ליסוע מחו"ל. ובכרוזי הרה"ח י.מ. קורמן זצ"ל איתא בשם הרה"ק רבי ישראל קארדונר זצ"ל, שאפילו מארץ ישראל, **אחת לעשר שנים** יש ענין ליסוע לציון הקדוש בחו"ל)

שאלה: האם היו מדלגים על מה שכתוב בספרי רבינו בליקוטי תפילות שיזכו לר"ה?

רלוי"צ: הכל הוא רק מחוץ לארץ, אבל שמגיעים לא"י אין כבר חיוב, הדבר ברור שמכל העולם צריכים לסוע לאומן אבל מארץ ישראל לא... מארץ ישראל לא... לא

נותנים לי הכל לנסיעה!

שאלה: אחד הגיע אלי ורוצה לתת לי דרכון עם תמונה ועם הכל לנסיעה לאומן אמרתי לו שאתן לו תשובה אחרי ערבית.

רלוי"צ: תגיד לו רק את המילים האלה - עוד הפעם ועוד הפעם...תהפוך לכאן או לכאן... מארץ ישראל אין חיוב לנסוע לראש השנה...נו טוב, תהפוך לכאן ולכאן...

מספיק עם הקושיות! כל התיקונים נעשים כאן בירושלים!

שאלה: האם כל התיקונים נעשים גם כאן בא"י כמו באומן?

רלוי"צ: בוודאי! הם עוד שואלים אותי אחרי הכל... ארץ ישראל הוא כל כך קדוש, מארץ ישראל אין חיוב לנסוע... ור' אברהם ב"ר נחמן אמר, מפני מה אני נוסע...לא מפני ראש השנה. רק מפני תורה דרבים, הרבה פעמים אמר!! הרבה פעמים! רבי אברהם בן רבי נחמן היה בר סמכא. תלמדו כבר שגם אם יש לכם קושיא, **שום אדם לא היה נוסע מכאן שום אדם לא היה נוסע.** רבי נפתלי הכהן (עלה בשנת תרנ"ז לא"י מגדולי אנ"ש בא"י בזמן הראב"ן ואף היה חמיו של הראב"ן בנישואים שניים ולא נסע מעולם מא"י לאומן והיה מתפלל בקיבוץ בירושלים שהחל עוד בשנת תר"נ) ר' ישעיה, ר' יעקב שניידר. ר' גדליה ברגר, אף אחד לא נסע! (גדולי אנ"ש מירושלים שלא נסעו)

- אי אפשר להשוות, בימים ההם נסיעה היתה לוקחת כמה שבועות, מה שהיום לוקח כמה שעות!

רלוי"צ: מה אתה אומר שבועות? מה אתה מדבר... היו נוסעים שלושה ימים, תוך שלושה ימים כבר היו באינסטבול. ותוך שלושה ימים כבר פה. ככה היה. ומי שהיה לו יכולת היה נוסע במחלקה ראשונה.. היה מקבל חדר יפה, ללמוד להתפלל, זהו זה. **לא היו נוסעים מחמת שהיה מקובל שמארץ ישראל אין חיוב לנסוע.** תהפוך לפה תהפוך לשם.

שואל: אז מי אמר שיש בכלל חיוב לבוא לפה לירושלים?

- תעזוב אותי עם הסיפורים שלך!

שואל: אנשים מגיעים לפה במסירות נפש ממש, חולה בבית, לפעמים יש ברית... מי אמר שיש חיוב?

רלוי"צ: לילה טוב.

- האם אפשר להאמין שכל התיקונים נעשים שמתאספים ביחד בירושלים?

רלוי"צ: כן כן... **וודאי שכך הוא**, אף אחד לא היה נוסע מכאן! יראים ושלמים... חסידים... שום אדם לא היה נוסע אפילו פעם אחת, ברסלברס חסידים... אף אחד לא היה נוסע. (כוונתו מלבד אלו הבודדים שמזכיר בשיחות אחרות שכן נסעו, ראב"ן ור' אפרים ב"ר נפתלי שהיו נוסעים כל שנה, ור' מאיר טעפליקער שהיה נוסע פעם בעשר שנים)

ניתן לקבל לקט מההקלטות [ביידיש] בכתובת האימייל - uiny@okmail.co.il

הוספה [על פי שיחות מתלמידיו]: ר' לוי יצחק אמר, כי ר' אברהם ב"ר נחמן התחרט מאוד על נסיעתו האחרונה לאומן לראש השנה. גם נשמע ממנו, שכמה מחשובי אנ"ש לא זכו לקבורת א"י, כעונש על שעזבו את א"י כדי להגיע לאומן על ר"ה וכדברים האלה שמע רל"י מגדולי אנ"ש. אף אמר רבי אברהם זצ"ל, כשהיה באומן ונסגרו הדרכים לחזור לארץ ישראל, שאם יזכה לשוב לארץ ישראל, ידור נדר על דעת רבים (נדר שאין לו הפרה) שלא ייסע יותר מא"י לאומן על ראש השנה. (וכן מובא בשיש"ק ח"ג תקצ"ג ובסוף ספר כפתור ופרח בשם הרה"ח אליהו חיים רוזין זצ"ל, שר' אברהם הסביר לו, כי מוכן לנדור נדר זה, מפני שנשמת רבינו הקדוש נמצאת בכותל המערבי.)

ציון של רבינו
הר"ן זצ"ל באומן

אל אחינו בית ישראל בכל פזוריהם "רק ראיה" בעקבי הצאן"

הנה מי אנחנו מה חיינו לעלות על דל שפתנו עצה לאחר בענייני עבודת ה'. כל שכן וקל וחומר בענייני ראש השנה של רבינו הקדוש והנורא מוהר"ן.

ואם כי ליושבי ארה"ק אין כלל וכלל ספק [כמובא לעיל בשם גדולי עולם תלמידיו הק'] שאזהרתו של רבינו ז"ל לבוא אליו לראש השנה הוא אף לנשאר בציון שיבוא אל הקיבוץ של תלמידיו הק' בירושלים עיה"ק, הרי שליושבי חו"ל לכאורה לא מצינו הוראה לנסוע משם לירושלים עיה"ק על ראש השנה.

אלא שמי לנו מוסמך ובקי ומדקדק בדעת אנ"ש תלמידי רביה"ק ממורנו ר' לוי יצחק בענדער זצ"ל, שזכה לשמש גדולי זקני אנ"ש מדורות קודמים,

וכל דבריו מיוסדים על מה שקבע לו לעיקר לילך בביטול אחרי גדולי אנ"ש בדורו ובדורות שלפניו.

כך כותב מורנו ר' לוי יצחק בענדער זצ"ל בשם גדולי אנ"ש לאחד מאנ"ש בחו"ל ששאל להיכן ייסע לראש השנה לציון רבינו ז"ל בחו"ל באוקראינה, או שיסע לארה"ק אל קיבוץ תלמידיו הק' בירושלים עיה"ק:

"ב"ה יום ד' ז' ניסן ירושלים עיה"ק תובב"א

**לכבוד החסיד המקושר לאדמו"ר זצ"ל ג'נ'מ'ח' מזה"ר ר' שמואל
נ"י**

**אחדשה"ט, מכתבך קבלתי מה שאתה שואל ממני דברתי גם
עם זקני אנ"ש שיחי' וכולם אמרו פה אחד שבזה א"א ליתן עצה
לחברו.**

**כי להיות ראש השנה בירושלים עיה"ק תובב"א אי אפשר לשער
גודל הענין הנורא הזה ובפרט כעת שיש לנו אוצרות כאלה שאנו
נוסעים ערב ראש השנה הקדוש בחברון ובקבר רחל ושמעון
הצדיק וכותל מערבי אשר מעולם לא זזה השכינה הקדושה משם
ולהתפלל ביח'ד בר"ה הקדוש א"א לשער גודל הענין הק' הזה.
והב' להיות על ציונו הקדוש של רבינו זצ"ל גם כן אי אפשר לשער
גודל הענין הק' הזה.**

**על כן אי אפשר לנו לזמר לחבירו עשה כך, על כן תרבה בתפילה
ותצעק ותקננו בעצה טובה מלפניך והשי"ת יוליכך בדרך האמת
אהלך באמיתך**

**כעת הזלך לפנינו חג הקדוש הזה אשר...המברך בפסח כשר
ושמח אין טאקע פסח אליין**

לוי יצחק בן שרה רחל "

(מועתק מספר 'תמימי דרך' מכתב נ"ה)

**ידוע שמובא בליקוטי מוהר"ן שרק על ידי תלמידי הצדיק אפשר להשיג
בהצדיק, וגדולי אנ"ש מסרו נפשם כל ימי חייהם על כל ענייני רביז"ל בקדושה
ובטהרה וזכו להבנה בהירה וזכה בדעת רביז"ל.**

היוצא מכל דברי קודשם של כל הצדיקים הנזכרים, שדעתו ורצונו של **רבינו נחמן מברסלב זיע"א** מבלי כל ספק ופקפוק ח"ו 'שיתקיים את ענין ההתקבצות כולם יחד לדורות עולם' דווקא **בעיה"ק ירושלים על ראש השנה** בל יעדר איש! 'מה שנהגו מימי קדם וכן עכשיו ולדורות עולם אי"ה' 'זוה הענין עולה על כולנה²²'. **ונעשה כל התיקונים ע"י ההתקבצות וההתאספות בהתקשרות יחד כל הקיבוץ הק' בעיה"ק ירושלים ת"ו, לרבינו הק' נחמן בן שמחה די"קא, בראש השנה די"קא, כאזהרתו וכצוואתו הקדושה²³** שארץ ישראל וירושלים, הם 'מקומו האמיתי והנצחי²⁴' של הצדיק האמת ובפרט לאחר פטירתו.

ואם כי אכן מסרו הרבה מגדולי אנ"ש, נפשם וממונם כדי לפתוח את הדרך לאומן²⁵, שהיתה סגורה ומסוגרת במשך שנים ואצלם ראו בחוש שכפי גודל המניעה וההעלמה, כך גם גבר החשק להגיע דווקא לשם, עד שזכו עי"ז לפרסם שם רבינו בכל העולם ולהביא עשרות אלפי יהודים מכל העולם לקיבוץ שם מדי שנה, וללא ספק משמים סיבבו לכך וסייעו בידם ובוודאי שגם הארת קדושת 'הציון של הצדיק²⁶' ב'מקומו האמיתי' בירושלים עיה"ק, שתלויה בפרסום שם הצדיק²⁷ בוודאי הולכת ומתגלה בזכותם ובזכות מסירות נפשם. אך אעפ"כ, כל המתבונן באמת בדברי רביז"ל, מובן לו **שציוה רביז"ל 'לבא אצלו על ר"ה' והכוונה למקום ששם הוא נמצא. על כן, כל התיקונים הנפלאים של ימי ר"ה של רבנו הק' נעשים לכתחילה בקיבוץ אנשיו ותלמידיו והאמתיים בירושלים עיה"ק שזה 'עיקר מקומו'**. ואין שייכות לכך שבוודאי גם בציון הק' באומן שבחו"ל²⁸ נעשים התיקונים הנפלאים של רביז"ל תמיד, וגם שם בוודאי אפשר לזכות לקדושת ארץ ישראל.

אך על הקיבוץ בראש השנה, שרבינו הק' אמר, הרי 'העיקר של הקיבוץ הוא בירושלים עיה"ק'²⁹ 'מקומו האמיתי³⁰' שעליו הוכרח למסור את נפשו' 'ובשעת הסתלקותו מיד זכה להוציא אל הפועל, ולבוא ולהכלל בקדש קדשים, עדן עין לא ראתה, שבבית ה', ועיר ה', שבארץ הזאת³¹ ועכ"פ אף הנוסע לחו"ל לאומן זכה גם כן לתקוני ר"ה של רבינו הק' - 'ומי כמוהו עולה לשמים בעליה נפלאה כזאת, ויורד בכח הזה לתכלית הירידה שבקבורתו מול בית פעור ועבודה זרה שבחוץ לארץ כנ"ל, עד שיוציא ויעלה גם לכל נפשות ישראל להביאם לארצו ומקומו הנחמד

והנחשק³²

מג. כרוזי הרה"ח י.מ. קורמן זצ"ל. לעיל עמ' 22.

מד. ר' לוי יצחק בנדר זצ"ל לעיל עמ' 24.

מה. רבי אברהם ברבי נחמן לעיל עמ' 12.

מו. כאן המקום לציין שהמילה 'אומן' יש בה רזין ורזין ורזין ואין הכוונה רק לאיזה עיר של גויים חלילה, ועיין חיי"מ קצ"ב, ועיין במדרש רבה הראשון על התורה בראשית אות א' ובע"ח דף יג.הג"ה ב. והיא רומזת לשורש נשמת הצדיק שקדמה לבריאת העולם. [כדאיתא בחכמה ותבונה א. לראב"ן ובספר מגיד ישרים לב"י פרשת בראשית].

מז. רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל עמוד 15.

מח. רבי אברהם שטערנהארץ זצ"ל עמוד 15, ועיין ליקו"מ ח"ב אות ס"ז.

מט. לא שמקום הציון עצמו נקרא חו"ל ח"ו שהרי נתקדש בקדושת א"י ממש כידוע (עיין לעיל) ואפילו על העיר אומן כותב ראב"ן שספק אצלו אם אפשר לכנותה בשם חו"ל גמור.

נ. ר' יעקב דוד הלוי תלמיד העונג שבת לעיל עמ' 19.

נא. רבי אברהם ברבי נחמן לעיל עמ' 13.

נב. ביאור הליקוטים קנה"ש עיי"ש שמשרע"ה זכה להגיע לא"י מיד בהסתלקותו וכן רביז"ל. לעיל עמ' 13.

נג. שם, עיי"ש שמסר נפשו לירד לכל המקומות הנדחים אשר נמצאים שם ישראל ולעסוק בתיקונם. ועיין ליקו"ה חושן משפט א' גבית חוב מהלקוחות ואפותיקי ה: אותיות ל"ו-ל"ט. ועיין פרפראות לחכמה רט"ו אות ג'.

בזכות רבינו הקדוש נזכה כולנו להיות כלולים בהקיבוץ
הק' של הצדיק האמת.

”וְהָיָה הַנֶּשֶׁאֶר בְּצִיּוֹן
וְהַנּוֹתָר בִּירוּשָׁלַם
קָרוֹשׁ יֹאמַר לֹא
כָּל הַכֶּרְתוּב לַחַיִּים
בִּירוּשָׁלַם”

ר"ה שלי עולה על הכל! המקום שלי הוא רק א"י!

אחד שהוא שניים

אומן בירושלים

מח. בשם אנ"ש בדרך צחות: שהלשון "המקום שלי רק א"י" (חיי"מ קנ"ו) גז"ש - ללשון "ר"ה שלי עולה על הכל" (חיי"מ ת"ג) רמז לר"ה בא"י. ודפח"ח.

ליקוט בענין השיבות הקיבוץ עם אנשי הצדיק דייקא

אמרנו להביא פה מעט מזעיר ממה שמובא בכל ספרי רבינו הק' ותלמידיו שבראש השנה יש להתקבץ ולהתפלל יחדיו עם תלמידי רבינו הק' דייקא. בקיבוץ הנקרא על שמו. ובמילא מובן שאין להסתפק בכך שנמצא בירושלים במקומו של רבינו הק' ולפטור את עצמו בכך מחובת הקיבוץ.

"שהבטיח להם שגם אחר הסתלקותו כשיהיו נכללים יחד באהבה ואחדות אזי בוודאי יגמור עמהם לטובה מה שהתחיל לעסוק עמהם עד שיהיו כולם

כשרים וצדיקים, ואפילו מי שיתחבר עמהם יהיה גם כן איש כשר וצדיק באמת... ואחר כך מתפללין כל הקיבוץ הקדוש הזה ביחד בראש השנה בבית הכנסת הגדול והקדוש שנקרא על שמו ז"ל בכלליות גדול ובאחדות רב ואהבה רבה ועצומה מאוד כל החברים זה לזה ממש, כולם בלב אחד כאיש אחד ובהתקשרות גדול לכל הצדיקי אמת ובפרט לכח וזכות הגדול והנורא של רבינו ז"ל... והכל בכח קדושת ההתנוצצות הארת הדעת הקדוש שנשאר בעולם מרבינו הקדוש ז"ל על ידי חיבוריו ותלמידיו הקדושים; ועיקר יסוד קיום כל הענין זה הנ"ל הכל הוא על ידי הענין הקדוש של ההתקבצות וההתאספות יחד של כלל אנ"ש על ראש השנה" (ר' נחמן מטשהערין, פרפאות לחכמה ס"א)

(ח) בזה"ל – כל נפשות המקורבין להצדיק האמת אשר הם מסורסין אחר וצריכין להאיר זה בזה. צריכין לראות איך עבים פעם ארת בטנה, וכך הם מקבלים החיות האמתית של הצדיק האמת – (ספר ליקוטי הלכות, הלכות ברכת הראי' הלכה א).
(ט) – בזה"ל – גורל ענין של קיבוץ נפשות בראש השנה ושאר ימי זמנ'ן באלו התיקונים לקדושת הגאון, שאסוף כל מיני קדושות ע"י התאסף הנפשות יחד בראש השנה – (שם הלכות נט"ח ידים הלכה ואז את צ"ט) –
וכן במקומות הרבה מבואר שאחר הסתלקות הצדיק נמשך התפשטות הצדיק בכל מקום בתוך תלמידיו הק'. שיש בכל אחד מתלמידיו הק' חלק מהצדיק בחי' אברי' המשכן. ובהתאספ' יחד נכלל בתוכם כלליות הצדיק והארת דעתו בתוכם. ובהסתכלות על כלליות הקיבוץ הק' הזה נפשה התיקון של הסתכלות בשני הצדיק שמבואר בהתורה אנוכי ס'מן ר'. וכמוכא בהספר פרשאות לחכמה –
(י) – ואעיקר כן דעת הכמים של אנ"ש סעיר אוכאן מנדל הענין והשיבות ההתקבצות כל אנ"ש יחד על ראש השנה במקום אחד –
(א) – בעיה יום ג' לסדר ברייתו שלום שנת זכות הצדיקים אוסין –
הרי יצחק סאיר נ"י קארסאן ע"ש באנ"ש יתי' בנימיס בסוב.
ח"ל – והגם שהרי"ה שלנו דאוכאן אין דבר גדול מזה אעפ"כ הרי כדאי שאהי' גם אתכם ר"ה הנצ"ל בכרי' שאראה הקיבוץ שלכם לדבר אתכם ולהתפלל עם הקיבוץ שלכם ובוה אברכו וכו' יודו הרב אברום כוכב לב אפי"ש באנ"ש יחיו –

(מכרוזי הרב יצחק מאיר קורמן ז"ל)

"כי על ידי קבוץ התלמידים אצל הרב על ידי זה נתקבץ ונתלקט חלקי האמונה... וגם מח הרב נתחדש על ידי התלמידים כמו שאמרו (מכות י) :
ומתלמידי יותר מכלם ועקר זמן הקבוץ הוא בראש השנה. (ליק"מ ח"ב ה')

"לבלל בתוך הקבוץ הקדוש של הנפשות המקרבים עצמם להצדיק האמת שהוא בחינת הרבי של הישיבה... בפרט בראש השנה. ועל כן אז עקר האספה והקבוץ אל צדיקי אמת... שבכל דור ודור נמצא ישיבה של תלמידים עם רבי אמת שעוסקין בבית המדרש שלהם בחדושי תורה אמתיים, שצריכין לילך אחר הבית המדרש והישיבה הזאת בכל דור ודור... והתורה היא נצחית. ועל-כן בודאי אין דור יתום לגמרי ובודאי נמצא גם עתה בית המדרש בכל דור שנקרא על שם צדיקי האמת שצריכין לילך אחריו" (לקו"ה מנחה ז' ס"ו-ס"ט)

"ועל-כן צריכין לנסע לצדיקים על ראש השנה, כי עקר תקוון התשובה נמשך על-ידי הצדיקים האמתיים שזכו לקבל מרבם בחינת הארת בן ותלמיד" (ליקו"ה נדרים ד' י"ט)

"כי באמת, אין ביכלתינו לקבל גאולתינו, בגוף ונפש, רק מהצדיק, בחיי משה. וגם מהצדיק, אי אפשר לקבל, רק על ידי תלמידיו מדור לדור כידוע" (ראב"ן ביאור"ל י"א)

"וצריכין להאמין שבודאי נמצא אחד או רבים שהם תלמידיו האמתיים שקבלו תורתו ודרכיו ועצותיו ורמזיו הקדושים שיכולים להחיות את הכל, כי אין דור יתום ובודאי לא נסתלק הצדיק עד שהשאיר אחריו ברכה, שהם התלמידים האמתיים שלו... אבל צריכין לחפש ולבקש מאד מאד את זה התלמיד האמתי שקבל דעת רבו כראוי עד שיש בדבוריו בחינת רוח הקדש... על כן תקוון זה הנ"ל נעשה בראש השנה ביותר, אבל צריכים לחפש בכל השנה עד שיזכה בראש השנה להתקרב לצדיק אמתי כזה שקבל הארת בחינת הרוח הקדש של רבו. " (ליקו"ה שלוחין ה עיי"ש שמבאר כל הענין בהרחבה)

זכור! בקיבוץ בראש השנה, בין בירושלים בין באומן, העיקר הוא להתפלל ביחד עם תלמידיו האמתיים של רבינו הקדוש בכל התפילות, בהתקשרות לרבינו הקדוש.

קריאה של חיבה לכ

היות שבידוע הפליג רבינו נחמן מברסלב זיע"א בגדולת הזוכה להיות אצל
ובאשר שהוא ז"ל קבע מקומו לנצח בארץ הקודש בעיר הקודש

יתקיים הקיבוץ על שם רבנו נחמן בן

כמדי שנה בשנה עוד משנים קדמוניות למעלה ממאה שנה וביתר שאת בשנים הא
אומרים וידידי דברים ותיקון הכללי ונותנים פרוטה לצדקה. ובראש השנה מתפללים ב
את ציור

ערב ראש השנה ילך לו

בכותל המערבי.

[כי נשמת אור רבינו זצ"ל שורה אצל כותל מערבי, כי הצדיק דר אצל כותל המערבי תוכב"א
וכמובא בזוה"ק ח"ב* (ראב"ן. וכך נהגו תלמידיו הק' ר"ש וקסלר, רלוז"צ)]

*זו"ל הזוהר שם (משפטים רע"מ קט"ז ע"א) הָרָא הוּא דְכָתִיב, (משלי י) וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם. וְגַיָּה
אֲמָאָה, דְכָתִיב, (רות ג) חַי יְיָ שְׂכָרְךָ עַד הַבֹּקֶר. וְשְׂכָרְךָ תִּתֶּנָּה תַּתָּא, בְּכֹתֵל מְעָרְבִי, דְיִוְרָא דִילֵיהּ.
(בלה"ק - זְהוּ שְׂפָתַיב וְצַדִּיק יִסֹּד עוֹלָם. וְבוּ שְׂבוּעָה, שְׂכָרְךָ חַי ה' שְׂכָרְךָ עַד הַבֹּקֶר. שְׂשָׁכְנֵיהּ
תַּחְתּוֹנָה, בְּכֹתֵל מְעָרְבִי, הוּא הַדְּיִוּר שְׁלוֹי)

ובראש השנה

בירושלים

בקיבוץ אנשי הצדיק בהתקשרות לרב

"זהא בהא תליא בבחי' אחד, אשר קץ הגאולה מתקרב, ו'אור ציון זירושלים' ו'אנת ה
בידוע)... ליקבץ על ראש השנה לקרוא דירושלים כולם יחד קיבוץ

"זכן במקומות הרבה מבואר שאחר הסתלקות הצדיק נמשך התפשטות הצדיק בכ
המשכן. ובהתאספם יחד נכלל בתוכב

(הרה"ח י.מ. קורמן בכרוז

למידע על קיבוץ רבינו הקדוש בירושלים עיה"ק, למידע על העלון,

לפרטים נוספים על המניינים השונים ש

ל אחינו בית ישראל

בראש השנה, וגילה דעתו שרצה שיהיה קיבוץ שלו בראש השנה בארץ ישראל
דש ירושלים תובב"א. אשר על כן - **בראש השנה תשע"ט**

פיגא זיע"א בעיה"ק ירושלים תונב"א

חונות. כפי שהיה המנהג להתקבץ בעיר אומן ובערב ראש השנה הולכים לציון הק' שם
קיבוץ על שם הצדיק יחד עם תלמידיו. **כך ממש** בעיר הקודש ירושלים הרוצה לקיים
רבינו -

מרתיקון הכללי ויזוי דברים

או בקבר דוד המלך

[ז'זפרט בערב ר"ה להשתטח על מרום הר ציון על קבר נעים זמירות ישראל דוד מלך
ישראל שחי וקיים בחי' משיח לנצח. ולומר ק"נ קפיטיל תהילים בכזונה וזפרט את
העשרה מזמורים תיקון הכללי אשר גילה רבינו הק' לאמרם - וביחוד בערב ר"ה - אשר כל
התיקונים הנ"ל הם בטח הכנה רבה וגדולה להרגיש בו מטעם נועם העליון את כל תפילות
הראש השנה להתפלל בכזונה ובהתעוררות הלב גדול בזכותם הק' זיע"א" (הרה"ח י"מ קורמן
זצ"ל בכרוז לר"ה תשי"א וכן הוא מהרה"ח י"ב אודסר זצ"ל)]

יתפלל כל התפילות

עיר הקודש

ינו הקודש ולתלמידיו שבכל דור ודור

א שבת רכולהו יומי' יתגלה (דהיינו אור ציון וירושלים ואור רבינו הק' כי הצדיק בחי' שבת
ז'ז אחד ואזי יהיה פלא התחדשות השנה הבע"ל איה"ש אכי"ר.

ל מקום בתוך תלמידיו הק' שיש בכל אחד מתלמידיו הק' חלק מהצדיק בחי' אברי
כלליות הצדיק והארת דעתו בתוכם"

לר"ה תש"י, ולר"ה תשי"ז)

לקבלת חומרים נוספים על 'אומן בירושלים' - uiny@okmail.co.il

ל הקיבוץ - 0527649261 0534168437

UinY | Uman I

'הזהיר לעשות כרוז שכל מי שסר אל משמעתו ומקרב אליו יהיה על ראש השנה אצלו, לא יחסר איש - 'כוונתי כפשוטו שצריך כל איש ישראל לבוא לארץ ישראל'

במשך הדורות מסרו תלמידי רבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב זיע"א את נפשם לקיים את אזהרותיו של רבינו הקדוש בפשיטות ותמימות.

כיצד רצה רבינו הקדוש שינהגו תלמידיו ואנשיו בארץ ישראל, לגבי ההתאספות בראש השנה? האם רצה שגם בארץ ישראל יהיה קיבוץ שלו בראש השנה? מה הבינו תלמידי רבינו הקדוש, מוהרנ"ת מברסלב, התלמיד הותיק רבי שמעון, משמשו של רבינו הקדוש, כשנסעו לארץ ישראל במקום להיות בחו"ל בראש השנה? מה היתה המסורת שעברה מדור לדור לגבי נסיעה מארץ ישראל לחו"ל לראש השנה, ולגבי חובת הקיבוץ בירושלים ליושבי ארץ ישראל? ומה לגבי יושבי חו"ל?

קונטרס זה שאתם אווזים כידכם, הזהיר לעשות כרוז' הוא ליקוט מתומצת מדברי רבינו הקדוש ותלמידיו בכל הדורות, מהם עולה כי רצונו של רבינו הקדוש שנבוא אליו לראש השנה אל מקומו האמיתי והנצחי ירושלים עיר הקודש, בכל שנה ושנה עד ביאת גואל צדק. כי כאן הוא עיקר מקומו, בעירו ובארצו לכד. כמוכן, מבלי לפסול חלילה את הנהגתם של רבים וטובים ליסוע על מקומו בחו"ל, שהרי גם שם נמצא רבינו הקדוש.

יהודי יקר!

בקונטרס זה יתבאר לך בבירור, כי גם אתה יכול לזכות לכל תיקוני ראש השנה של רבינו הקדוש!

כל שעליך לעשות, הוא לקיים שני תנאים פשוטים אלו:

לילך לכותל המערבי (או להר ציון) בערב ראש השנה, לומר שם את מזמורי התיקון הכללי, בהתקשרות עם רבינו הקדוש הנמצא שם. ולהתפלל בקיבוץ עם תלמידי רבינו הקדוש האמתיים, את כל תפילות ראש השנה. בהתקשרות עם רבינו הקדוש במקומו האמיתי והנצחי, ירושלים עיה"ק.

[מי שאינו יכול לילך לכותל המערבי, או שמחמיר שלא לילך לשם, ילך בערב ראש השנה למקום שנראה הכותל משם, ויאמר שם את תיקון הכללי]

ומי שזוכה להיות על ראש השנה ראוי לו לשמח מאד מאד.

אחד שהוא שניים

אומן בירושלים

לתגובות, לתרומות ולקבלת פרטים:

uiny@okmail.co.il